Dehqon elkasiga dunyo tayanar

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

Muassis O'sbekiston Respublikasi Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1997 йил 28 НОЯБРЬ. ЖУМА №94 (5.864). Сотувда эркин нархда

Халқимизда ер ҳайдасанг куз ҳайда, деган нақл бор. Шу кунларда далаларда ерни обитобида шудгорлаш ишлари қизғин тус олган. Зафаробод тумани деҳқонлари ҳам шу долзарб ишни меъёрига етказишаяпти. Айниқса, тумандаги «Гулистон» ширкатлар уюшмаси миришкорлари шудгорлаш мавсумида пешқадамлик қилишмоқда. Бунда ер ҳайдаш техникаларининг ўз вақтида тайёрланганлиги асосий омил бўлаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Ҳайдов тракторлари далада. 2. Хўжалик раҳбари Зоҳид Омонов (чапдан) бош ҳосилот Олимжон Турдиев, механизатор Раҳмон Жабборовлар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Меҳнат китоби ва сарҳисоби

БАҒДОДНИНГ ФИДОЙИ МИРИШКОРЛАРИ

— Бағдод тумани деҳқонларининг ишбилармон, тадбиркорлиги, зироатчиликнинг сир-асрорларини пухта эгаллаб, илғор усулларини амалда дадил қўллай билганликлари ўз самарасини кўрсатди, — дейди туман ҳокими Абдуқаҳҳор Абдусаматов. — Бу йил 8960 гектар майдонга «Фарғона-3», «Тошкент-6» навли чигит эккан миришкорлар йиллик режани 22 ноябрда бажардилар. Мустақил давлатимиз хирмонига 26730 тонна оқ олтин топширилди. Ғалабага йиллик пахта сотиш режаларини барвақт ўринлатган «Бағдод», «Намуна», «Дўстлик», Қўқон таянч пункти, «Мирзаобод», «Пахтакор», Усмон Хўжаев номли, «Ўзбекистон» жамоа хўжаликларининг аъзолари салмоқли ҳисса қўшдилар. Унлаб бригадалар ҳосилдорликни 40 центнердан оширдилар. Плёнка остига чигит экилган 1410 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34,5 центнердан пахта топширилди. Туманда давлатга ғалла, пилла, сабзавот сотиш режалари ошириб бажарилган.

Тоққа чиқмасанг, дўлона қайда. Пахтакорлар йил давомида ҳалол меҳнат қилдилар. Ғўзага агротехника муддатларида сифатли ишлов берилди. Аммо ёзда деҳқончилик осон кечмади, парвариш жараёнида ҳаво ҳарорати тўсатдан кўтарилиб, экинларнинг сувга талаби ортди, авжи ҳосилга-ҳосил қўшиш даврида Катта Фарғона каналида сув бўлмади, оби-ҳаёт тақчиллиги тумандаги 4000 гектар ғўза ҳосилига зарар етказди. Ўша даврда бой берилган ҳосилнинг ўрнини қоплаш учун деҳқонлар фидокорона меҳнат қилдилар. Айниқса давлатимизнинг пахтанинг харид нархларини оширгани, теримчиларга тўланадиган ҳақни кўпайтиргани халқни ғоятда руҳлантирди. Мавсумда туман ҳокимлиги, қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси ташкилотчилик ва тадбиркорлик билан иш юритиб юксак сафарбарликни таъминлади. Пахтакорлик шони-шарафини қадрлаган 11900 киши йиғим-теримда фаол қатнашди, уларнинг иш ҳақлари вақтида бериб турилди. Худога шукрки, бағдодликлар уялиб қолмади, режалар дудирилди.

Ҳозирги об-ҳавонинг илиқ дамларидан самарали фойдаланишга ҳаракат қилаётган деҳқонлар, қишлоқ ва сув хўжалиги мутахассислари кузги шудгорлашга, ариқ-зовурларни тозалашга, шўр ювиш ва яхоб беришга бутун куч, имкониятни сафарбар этмоқдалар. 8160 гектар майдонни кузги шудгорлаш, 3560 гектар майдонни ғўзапоядан тозалаш, 739 километр ариқ-зовурларни қазиш, 124 минг тонна маҳаллий ўғит тайёрлаш режалаштирилган. Шокиржон Солижонов раҳбарлик қилаётган туман машина-трактор парки механизаторлари 70 та ҳайдов тракторини, 81 та карчевалкани далага олиб чиқишган. Ҳар куни 350-360 гектар майдон кузги шудгорланмоқда. Хўжаликларда маҳаллий гўнг сепадиган «РОУ-6» русумли 15 та агрегат, минерал ўғит сепадиган 31 та трактор, ўнта гуруҳ «погрузчик»лар тўла қувватда ишлатилмоқда. Тракторчилар Собиржон Мамадалиев, Мирзоҳид Маҳкамов, Қаюмжон Аҳмадалиев бошқараётган 3 та «Магнум» трактори юксак унумда ишлатилмоқда, уларнинг ҳар бири кунига 20 гектардан шудгор қилаётир. Туман хўжаликларида сўнгги ўн кунда 3500 гектар ер кузги шудгорланди. 18600 тонна маҳаллий ўғит, 1700 тонна гўнг компости тайёрланди. Ариқ-зовурларни тозалашга қўйилган 14 та экскаватордан 11 таси ишлатилмоқда. 314000 кубометр тупроқ қазиш ишларини бажаришга аҳдлашган. Келаси йил ҳосили учун 8600 гектар майдоннинг шўрини ювиш, 6000 гектар ерга нам сув-яхоб бериш режалаштирилган. Айни пайтда бу ишларни бажаришга 28 та пол олгич, 22 та пол ясаш мослама тракторлари сафарбар қилинди. Шудгорлаш, шўр ювиш ишлари «Бағдод», «Намуна», Усмон Хўжаев номли, «Мирзаобод», «Пахтакор» жамоа хўжаликларида жадал олиб борилмоқда.

Далада ишлатилаётган барча тракторлар, қишлоқ хўжалик механизмлари учун техник хизматни туман МТП мутахассислари кўрсатишмоқда. Бош муҳандис Абдуазиз Кенжаев раҳбарлигида 4 та «Автопоезд» ташкил этилган. Уларда техник хизмати кўрсатувчи электрчилар, пайвандчилар, созловчилар, механиклар, рация орқали талаб қилинган жойга шошилинч равишда етиб боришяпти, носоз техникага далада хизмат кўрсатишяпти. МТПда қайта тиклаш цехи ҳам кеча-кундуз ишлаб турибди, эскирган, ишдан чиққан қисмлар таъмирланиб, тузатиб берилмоқда. Бу ишда Ойбек Турсунов бошлиқ созловчилар ибрат кўрсатишмоқда.

Мавсумда трактор плугларига лемих ясаш учун темир топиш муаммо бўлиб қолди. Бош муҳандис А. Кенжаев ташаббуси билан металломга чиқарилган эски тагликдан лемих ясаш йўлга қўйилди. Бу металл жуда қаттиқ ва чидамли бўлиб, бир мавсумда плуг лемихларини икки маротаба алмаштирса кифоя бўлади. Мазкур тажрибани республиканинг ҳамма МТПларида қўлланса фойдалидир. Бағдодлик механизаторлар «Магнум» ва бошқа тракторларнинг плугларига «передплужник» (кичик омочча) қўйиб кузги шудгор қилмоқдалар. Плуг олди омочи ернинг унумдор тупроғини ўсимлик илдизи қадаладиган жойга ағдариб қўйиб кетади, бегона ўтларни тозалайди, шудгор эса сифатли бўлади. Кузги-қишки ишларни бажараётган механизаторларга далада бепул иссиқ овқат ташкил этилган. Мавсум олдидан икки минг сўмдан пул берилмоқда. Шудгорлашни биринчи тугаллаган бригада, механикларга мукофотлар бор.

Бу йил туман хўжаликларида 6850 гектар майдонга «Скифянка» навли кузги буғдой экилди. Ғаллакорлар 1998 йилда 31100 тонна бошоқли дон етиштириш учун курашмоқдалар. Яшил майсалар биринчи ўғитлаш ва суғоришдан чиқарилди. Буғдойзорларни чорва молларига пайҳон қилдирмаслик учун бригадаларда дала қўриқчилари ҳушёр турибди.

Раҳимжон МЕЛИБОЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

МУХБИРЛАР СИМ ОРҚАЛИ ХАБАР ҚИЛИШДИ

МЕЛИОРАЦИЯГА БАҒИШЛАНГАН ХАЛҚАРО АНЖУМАН

Фарғона вилояти қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси биносида Ўзбекистон Республикаси гидрогеология ва мелиорация хизматининг 30 йиллигига бағишланган халқаро илмий-амалий конференция бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси ва Ўрта Осиё республикалари қишлоқ ва сув хўжалиги вазирликларининг масъул ходимлари, вилоятлар, Қорақалпоғистон Республикаси қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармалари, гидрогеология, мелиорация экспедициялари бошлиқлари, олимлар, мутахассислар, меҳнат фахрийлари иштирок этишди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги мелиорация бошқармасининг бош муҳандиси А. Н. Яшин, жанубий Қозоғистон гидрогеология-мелиорация экспедициясининг бошлиғи Д. Жумадилов, Хоразм вилояти гидрогеология-мелиорация экспедициясининг бошлиғи Қ. Ҳалимбетов, Қорақалпоғистон Республикаси гидрогеология-мелиорация экспедицияси бошлиғи Ҳ. Утепберганов, Фарғона вилояти мелиорация бошқармасининг меҳнат фахрийси А. Рустамов, Ўрта Осиё илмий-текшириш ирригация институти тупроқшунослик лабораторияси бошлиғи Ю. И. Широковалар сўзга чиқдилар.

Конференция қатнашчилари Фарғона шаҳрининг диққатга сазовор жойлари, теннис кортини бориб кўрдилар. Тошлоқ туманидаги ёпиқ кўмма зовурлар тизими, Каркидон сув омбори, Қува туман гидрогеология-мелиорация экспедицияси, Марказий Фарғона ерларини мелиорациялаш ишлари билан танишдилар.

ЭЛЛИКҚАЛЪАДА ТАНТАНА

Элликқалъа туманида Элликқалъа массиви ўзлаштира бошланганлигининг 25 йиллиги, туман ташкил топганлигининг 20 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Тадбир яқинда фойдаланишга топширилган мусиқа мактабида бўлди.

Йиғилишда қўриқни ўзлаштиришда фаол иштирок этган ветеранлар, халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишлаётган илғорлар, шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси ва қўшни вилоятлардан келган меҳмонлар қатнашдилар.

Массивни ўзлаштиришда фаол иштирок этган меҳнат илғорларининг бир гуруҳига Қорақалпоғистон Республикаси Жўқарғи Кенгеси Раиси Т.Камолов фахрий унвон ва ёрлиқларни топширди.

Ҳ.КАРИМОВ, Я.ҚЎЧҚОРОВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

МАДРИД. Маълумки, шу кунларда Европа Иттифоқининг (ЕИ) кенгайиши ҳақида турли хил фикрлар билдирилмоқда. Шу хусусда Италия бош вазири Романо Проди «Жанубий Европа мамлакатларининг ЕИга қўшилиши, унга аъзо бўлган Марказий ва Шарқий Европа давлатларига зарар келтирмаслиги керак», — деб баёнот берди. Шунингдек, Испания ташқи ишлар вазири Абел Матутес ҳам Мадрид Европа Иттифоқининг кенгайишига қарши эканлигини айтиб ўтди.

Декабр ойи ўрталарида Европа Иттифоқининг Люксембургда бўлиб ўтадиган мажлисида айнан шу масала муҳокама қилинади.

* * *

ВАШИНГТОН. АҚШ давлат котиби Мадлен Олбрайт декабр ойида Африка бўйлаб сафарга чиқади. Сафардан кўзланган асосий мақсад Африканинг етакчи мамлакатлари билан алоқаларни ривожлантиришдир.

АҚШ давлат департаменти расмий вакили Жеймс Фаулининг маълум қилишича, бу сафар 8-15 декабр кунлари амалга оширилади. Мадлен Олбрайт Эфиопия, Уганда, Руанда, Конго Демократик Республикаси, Жанубий Африка Республикаси ва Зимбабведа бўлади.

* * *

ОТТАВА. Канаданинг Ванкувер шаҳрида Осиё-Тинч океани иқтисодий ҳамкорлиги ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг учрашуви ўз ниҳоясига етди. Учрашувда ўзаро интеграцияни ривожлантириш, турли дунёвий муаммолар ва кўпгина бошқа масалалар қаторида Россия, Ветнам ва Перу давлатларини ташкилот сафига қабул қилиш масаласи ҳам кўрилди. Келишувга биноан, мазкур уч давлат Осиё-Тинч океани иқтисодий ҳамкорлиги ташкилоти аъзолигига қабул қилинди.

* * *

ТЕЛ-АВИВ. Тарихда Исроил ва Иордания ҳамкорлигида биринчи марта Қизил денгизда қўшма ҳарбий машқлар ўтказилди.

Мазкур тадбир Исроилнинг Эйлат ва Иорданиянинг Акаба портларида бўлиб ўтди. Унда денгизда ҳалокатга учраганларни топиш ва қутқариш операциялари машқ қилинди.

(ЎзА)

8 декабрь—Конституция куни

ЗАФАРЛАРИМИЗ ГАРОВИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида мамлакатимиз асосий қонуни қабул қилинганлигининг беш йиллигига бағишланган «Республика Конституцияси — ютуқларимиз гарови» мавзуида давра суҳбати бўлди. Унда таниқли ҳуқуқшунос ва сиёсатчи олимлар, амалиёт ходимлари ва академия профессор-ўқитувчилари ва тингловчилари иштирок этди.

Давра суҳбатини Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари, академия ректори А. Азизхўжаев очди.

Президент девонининг қонунчилик ва суд ҳокимияти органлари билан алоқалар бўйича экспертлар гуруҳи раҳбари Й. Назаров, Республика конституциявий судининг раиси Б. Эшонов, Олий суд раисининг ўринбосари Ҳ. Усмонов, Бош прокурор ўринбосари вазифасини бажарувчи Б. Пўлатов, Тошкент давлат юридик институти кафедра мудири А. Тўлаганов, академия тингловчилари Н. Вафоқулова, Ш. Умарова ва бошқалар анжуманда сўзга чиқиб, Конституциямизнинг сиёсий-ижтимоий ва ҳуқуқий аҳамияти ҳақида гапирдилар. Ҳужжатда халқ ҳокимиятчилиги, Конституция ва қонуннинг устунлиги, инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари, шунингдек ижтимоий муносабатлар аниқ белгилаб қўйилган. Унда халқимизнинг бой тарихи, миллий маданияти ва қадриятлари ўз ифодасини топган.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилингандан буён ўтган давр мобайнида мамлакатимизда сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва ҳуқуқий соҳаларда жуда катта ўзгаришлар юз берди. Инсон ҳуқуқлари, манфаатларини ҳимоя қилиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Ўзбекистон давлатининг мустаҳкам ҳуқуқий асоси яратилди. Конституциямиз жамиятда тинчлик ва осойишталикни, барқарорликни таъминлашга хизмат қилмоқда.

(ЎзА).

ЕР ҲОСИЛДОРЛИГИ ОРТАДИ

Умумий узунлиги 120 километрли коллекторда қазиш ишлари поёнига етди. Тўрткўл туманидан бошланадиган Қорақалпоғистонда энг йирик бу коллектор орқали сизот сувлар Орол денгизига қуйилади. Айни пайтда «Жанубийсувқурилиш» бошқармасининг тўртта махсус қурилиш участкаси коллектор учун зарур иншоотларни бунёд этишга киришди. Коллектор ўлканинг жанубий туманларида ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ҳосил етиштиришни кўпайтириш имконини беради.

А. ИСКАНДАРОВ

МАҲСУЛОТ ЙЎЛИДАГИ ҒОВЛАР

Бозор муаммолари

Наманган вилояти хонадонларида боқилаётган қорамоллар сони энг юқори даражага чиқди, яъни 250 минг бошга етди. Бу жамоа хўжаликларининг чорвачилик фермаларидаги қорамоллардан деярли тўрт баравар кўп. Яқин-яқинда ҳам бу кўрсаткичлар орасида деярли тафовут йўқ эди. Лекин «Намангангўштсутсаноат» вилоят акциядорлик компаниясининг тайёрлаш пунктларига ҳозир ҳам фақат жамоа хўжаликлари гўшт топширмоқда. Аҳолини ва махсус истеъмолчилар деб аталадиган болалар боғчалари, шифохоналар ва интернатларни гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлаб келаётган бу компаниянинг тайёрлаш пунктларига хусусий молларнинг эгалари унча шошилмаяпти. Бунинг сабаби «олди-сотти»ни расмийлаштириш чоғидаги қоғозбозликдир. Бу компаниянинг тайёрлаш пунктига гўшт учун қорамолни топширмоқчи бўлган деҳқон еттита ҳужжатни — мол эгаси билан компания ўртасида тузиладиган шартнома, мол эгасининг истиқомат жойидаги маҳалла қўмитаси маълумотномаси, тегишли банк пул-кредит комиссиясининг рухсатномаси ва бошқа ҳужжатларнинг бир қисми банкда расмийлаштирилади. Мол сотувчи ўзига тегишли пулни шу банк бўлимларининг биридан олади. Банкдан олинадиган пул миқдори кўп бўлганлиги сабабли банк муассасасига пул тушишига қараб тўланади. Гўштга топширилган битта қорамолнинг пулини олиш учун уч-тўрт кун ва ундан ҳам кўпроқ вақт кетади. Шундай экан, тайёрлаш пунктига мол топширишни хоҳлайдиганлар камлигига ажабланмаса ҳам бўлади.

— Гўштга мол топширгандагина эмас, тайёрлаш пунктига сут топширганда ҳам ҳужжатларни расмийлаштиришнинг шундай тартиби мавжуд, — дейди «Намангангўштсутсаноат» вилоят акциядорлик компаниясининг раиси Айюбхон Собиров. — Шу сабабли мижозларимиз ҳали ҳам кам. Одамлар ўзларига қарашли мол ва сутни компаниямиз каби ташкилотга сотиш тартибини соддалаштирадиган пайт келди. Шундай қилинса, тез бузиладиган бу маҳсулотларни сақлаш, сотиш чоғида санитария-гигиена талабларига риоя қилмаслик оқибатида баъзан сифати бузилган гўшт ва сутнинг истеъмолчиларга етиб бориши камаяди. Мол ва сутни сотиш — сотиб олишни расмийлаштиришдаги ҳозир мавжуд бўлган тўсиқлар олиб ташланса, вилоятда етиштирилаётган гўшт ва сут маҳсулотлари янада кўпайишига шубҳа йўқ.

Ҳозирча эса «Намангангўштсутсаноат» кўрсаткичлари қувончли эмас. Компаниянинг бўлинмалари йил бошидан буён 2300 тоннадан сал кўпроқ гўштни қайта ишлади. Йил бошида тузилган шартномага мувофиқ шу вақтгача 5500 тонна гўшт қайта ишланиши лозим эди. Қайта ишлашга тушган гўштдан атиги 100 тоннаси хусусий мол эгалари томонидан топширилган. Компаниянинг бўлинмаларига сут топширишда ҳам аҳвол худди шундай. Кўплаб хонадонларда сигир боқилаётганига қарамай компанияга камдан-кам кишилар сут топширмоқда. Бу соҳада барча имкониятларни ишга солиш, гўшт ва сут маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун вилоят компанияси ва бошқа манфаатдор маҳкамаларнинг биргаликдаги саъй-ҳаракатлари талаб қилинади.

Н. ХЎЖАЕВА, ЎзА мухбири.

1997 — ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

ЭЛГА ҚАЙИШГАННИНГ ИККИ ДУНЁСИ ОБОД

Уша йили куз хосиятли келди. Бироқ Ш. Худойназаров номли жамоа хўжалигининг карвондан ортда қолганлиги ҳоким кўнглини хижил қилди. У ёмғир шивалаётган бўлса-да, эрта кўкламда катта ваъдалар берган раис Номоз Худойназаровга «Икки оғиз гап» айтиш учун дала томон йўл олди. Ҳар қандай шароитда ҳам одил ва оқил иш юритишга ўрганган Т. Менглиев маданий-маиший, савдо, тиббий-хизмат қандай йўлга қўйилганлиги билан атрофлича қизиқди. Гузарларда, хонадонларда бўлиб, деҳқон туриш-турмушини кўздан кечирди. Шунда шаштидан тушиб раисдан эмас, ўзидан кўпроқ хафа бўлди. «Муаммоларни ҳал этиб, одамларнинг унумли ишлаши, кўнгилдагидек дам олиши учун шароит яратиш, дастурхонларини тўкин-сочин этиб, кейин иш талаб қилиш керак», хаёлидан ўтказди ҳоким машина ойнасидан уйчан тикилиб.

Эртасига барча хўжаликларнинг раҳбару мутахассислари, туман нуронийларини кенгашга чақирди. Бозор шароитида фаолият юритишнинг ўзига хос томонлари хусусидаги фикрларини очиқ-ойдин ўртага ташлади. Боқимандалик кайфиятидан тамоман халос бўлиш, омилкорлик, тадбиркорлик, ташаббускорлик кўрсатиб ғаллачилик, пахтачилик ва бошқа соҳаларни жадал ривожлантирибгина фаровон ҳаётга эришиш мумкинлигини мисоллар орқали тушунтирди.

Ўзбекистон Қаҳрамони Иброҳим Файзуллаевнинг сўзлари барчага маъқул тушди. У халқ академияси тажрибасидан унумли фойдаланиш, барча хўжаликларда оилавий пудратни, Андижон технологиясини кенг қўллашни таклиф этди.

Ошкоралик, ишчанлик вазиятида ўтган йиғилиш мудроқ қалбларни уйғотди, барчада масъулият ҳиссини кучайтирди. Ёшу қари бел боғлаб ишга киришди. Белгиланган тадбирларга кўра ерлар вақтида сифатли шудгор қилинди, сара уруғлик танланди, катта ҳашар уюштирилиб далаларга нури, маҳаллий ўғит ташиб чиқарилди. Зовурлар тозаланиб, ернинг заҳи қочирилди. Уша кезда пахтакору ғаллакорда ўз кучига ишонч уйғотиш жуда муҳим эди. Буни чуқур ҳис қилган Денов тумани ҳокими Тилла Менглиев яна деҳқончилик пири, моҳир ташкилотчи Иброҳим Файзуллаевга юзланди:

— Ўзингиз шахсий намуна кўрсатинг, юқори ҳосил етиштириш учун барча имконият бор.

— Гап битта, ғаллачиликда ҳосилдорлик гектарига 50 центнерга етади!

Қирчиллама қишда майсаларни парваришлашда халқ академияси тажрибасига таянилди. 200 нафар нуроний муҳим ишга бош-қош бўлди. Денов хўжаликлари ғаллазорларида жорий йилда чунонам ҳосил етилдики, кўрганнинг хайрати ошарди. Урим-йиғим зўр уюшқоқлик билан олиб борилди. Қудратли «Кейс»лар ғаллакорга мададкор бўлди. Оила пудрати шарофати билан генерал Собир Раҳимов номли жамоа хўжалиги барчани лол қолдириб гектаридан 50 центнердан сара дон олишга эришди. Айрим пудратчилар 60 центнерлик маррани эгаллашдилар.

Мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланган Охунбобоев номли, Ислом Тўраев номли, Ш. Худойназаров номли, Ш. Қобулов номли, «Ҳазарбоғ» жамоа хўжаликларида бу кўрсаткич 42—45 центнерни ташкил этди.

Омилкорлик, ҳамкору ҳамжиҳатлик умуммуваффақиятни таъминлади. Яқин вақтгача гектаридан нари борса 22 центнердан ғалла ҳосили олган туманда бу йил 40 центнердан ўтилди. Деновликлар 44 минг тоннага яқин ғалла етиштириб, шундан 25 минг тоннасини давлатга сотдилар. Бу режадагидан 3 минг тонна кўпдир.

Меҳнати натижасидан манфаатдорлик ҳиссини туйган миришкорларда ўзга куч, ғайрат-шижоат пайдо бўлди. Ҳокимни хурсанд қилгани — одамларда миллий ғурур кучайди. Уша воқеа кўнгилни тоғдек кўтарди. У оғир шароитда иш юритаётган Шароф Рашидов номли жамоа хўжалиги далаларида бўлиб, қатор муаммоларни жойида ҳал этди. Бошқарув раиси Урол Сафаровга йўл-йўриқ, маслаҳатлар берди. — ғайрат қилинг, жилла бўлмаса пахтачиликда ҳосилдорлик 30 центнер бўлсин...

У сўзини тугатмасданоқ устоз заршунос Раҳмат Холматов хўжалик заршуносларининг қарорини маълум қилди.

— Биз ҳам деҳқон фарзанди, — деди у мийиғида кулиб. — Юзимиз ёруғ бўлсин деб жонни жабборга бериб ишлаяпмиз. Чўчимай 40 центнердан келаверинг, ҳоким бува!

Чеҳраларга табассум ёйилди.

Жами икки минг гектар ерда Андижон технологияси қўлланилганлиги туфайли йиғим-теримга 15 кун барвақт киришилди. Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг синалган усуллари жорий этилганлиги ялпи сафарбарликни таъминлади. Хўжаликларнинг раҳбарлари ёғ, ун, қанд, шакар, гуруч каби тирикчилик учун зарур бўлган неъматларнинг кетини узмай даланинг ўзида тарқатишди. Заршунос ҳақи ҳар беш кунда нақд бериб борилди. Пахтачилик даромад манбаи эканлигига барча яна бир бор ишонч ҳосил қилди. Жумладан, Ш. Худойназаров номли жамоа хўжалиги йиллик режани бажариб, топширган пахтаси ҳисобига ҳозирча 43 миллион сўмлик бўлди. Демак, қишлоқ инфратизимини янада ривожлантириш учун аниқ имкониятлар пайдо бўлди. Деновда иқтидорли кадрлар тайёрлаш, деҳқончилик маданияти ва одамийлик мактаби шаклланган. Омма етакчилари элнинг муқаддас ташвишлари билан яшашади. Узидан яхши ном қолдириш учун астойдил куйиб-пишадилар.

Тўғри, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, лоқайд, боқимандаликка мубтало бўлган раҳбарлар ҳам йўқ эмасди. Туман ҳокимлиги бундайлар ўрнига омилкор, ташаббускор ёшларни тайинлади.

Саминжон Отабоев номли жамоа хўжалиги раиси Тўлқин Қобилов энг ёш бошқарув раиси. Бироқ қисқа вақт ичида гап ёшда эмас, иқтидорда, ихлос билан иш юритишда эканлигини ишончли тарзда намоён этди. Хўжалигининг шароити чиндан ҳам оғир: тўқайзорлар, ернинг заҳкашлиги ва бошқа қийинчиликлар тараққиётга тўғаноқ. Омилкор раис энг тажрибали раҳбарлар ҳам иккиланиб турган пайтда юз гектар ерга плёнка остида чигит экди. Узи Андижонга неча бор қатнаб, илғор усул сирларини қунт билан ўрганди. Пировард натижада янгиликни муваффақиятли жорий этди. Қаранг, хўжаликда ҳосилдорлик биринчи марта қарийб 38 центнерни ташкил этди. Деҳқончилик учун ўта ноқулай бўлган ерларда фаолият юритган моҳир бригада бошлиғи Қаҳҳор Рўзиев эса гектаридан 45 центнердан хирмон кўтарди. Жамоа кўзланганидан икки ҳисса кўп даромад олди.

Тумандаги 278 та пахтачилик бригадаси, оилавий пудратчилари ва фермер хўжаликларининг деярли барчаси сўзларининг устидан чиқдилар. Собир Раҳимов номли хўжаликдан Т. Бойқобилов, Р. Маматқулов, Охунбобоев номли хўжаликнинг Э. Эшқобилов, Р. Алибоев, Ислом Тўраев номли хўжаликнинг А. Эргашев, А. Турдиалиев каби ўнлаб бригадалари 50 центнерлик маррани эгалладилар.

Ана шундай фидойи кишиларнинг самарали меҳнати туфайли туман ўз тарихида биринчи марта 31 октябр куни давлатга пахта топшириш режасини муваффақиятли бажарди. Ҳосилдорлик гектарига 2,5 центнерга ошди. Эътиборлиси шуки, барча хўжаликлар йилни ёруғ юз билан якунлаяптилар.

Бу ерда томорқадан унумли фойдаланиб бойбадавлат яшаётган кишилар кўп. Хонадонларда бўлсангиз сархил сабзавотлар, иссиқхоналардаги олтиндек товланиб турган лимонлар ва бошқа неъматларни кўриб кўзингиз қувнайди. Шунинг учун Денов бозорларида ҳамиша тўкин сочинлик.

Қишлоқ инфратизимини ривожлантириш хўжаликлар иқтисодиётига боғлиқ. Сўнгги йилларда бу борада ҳам эътиборга молик ишлар амалга оширилди. 1993 йилда туман аҳолисининг 4 фоизигина табиий газ, 16 фоизи ичимлик суви билан таъминланган бўлса, бугунга келиб газлаштириш 72 фоиз, тоза сув билан таъминлаш 93 фоизни ташкил этди. Жорий йилнинг ўн ойлик натижалари ҳам қувончли. Иккита қишлоқ врачлик амбулаторияси ишга туширилди. Якка тартибда уй-жой қуриш ҳажми белгиланганидан кўп — 32 минг квадрат метрни ташкил этди. 31 километрга газ қувурлари тортилди. Кўплаб савдо шохобчалари қурилди. Амир Темур номли, Ислом Тўраев номли хўжаликларда замонавий мактаблар бунёд этилди. Умумий овқатланиш корхоналари иш бошлади, қишлоқларнинг ички йўллари таъмирланди, кўчалар асфальтланди, катта ҳажмда ободончилик ишлари амалга оширилди. Фақат шаҳар аҳолисини уй-жой билан таъминлаш борасида муайян қийинчиликлар мавжуд. Бу ишнинг ҳам уддасидан чиқиш учун аниқ тадбирлар белгиланди. Узбекистон Олий Мажлиси депутати Тилла Менглиевнинг мамнуният билан таъкидлашича, туман юксалишнинг ёркин йўлига чиқиб олди. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра жорий йилда давлатга топширилган пахтанинг ўзидан олтмиш миллион сўмга яқин маблағ хўжаликлар ҳисобига тушади. Ютуқларнинг бош омили шундаки, хўжаликларнинг аксарият раҳбару мутахассислари одамийлик мактабини ўтаган, элим, юртим деб ёниб яшаётган асл фидойилардир. Бундайлар бор жойда иш олдинга босаверади.

Мирғиёс ҚАЮМОВ.

ЭРТАНГИ КУН УМИДИ

Тўрткўл тумани қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар ўзининг самарасини бермоқда. Жорий йилнинг ўтган давридаги барча кўрсаткичларни 1996 йилнинг шу пайти билан таққослаганда ўсиш кўзга ташланади. Масалан, туман қишлоқ хўжалигининг асосий соҳаси ҳисобланган пахтачиликни олиб кўрайлик. Ҳозиргача 35 минг тоннага яқин хом ашё тайёрланди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қарийб саккиз минг тонна кўп демакдир.

Ғаллачиликда ҳам ҳосилдорлик ошиб бормоқда. Баъзи хўжаликларда бундай ўсиш 25-30 центнер, туман бўйича эса 12 центнерни ташкил қилади. Энг муҳими, одамларнинг тармоқдан манфаатдорлиги ошаяпти. Режани бажарган хўжаликларда ижарачиларга шартномада кўрсатилганидан зиёд ғалла ун қилиниб берилди.

Тўғри, ўтган йили оби ҳаво деҳқончилик учун ноқулай келганлиги сабабли кўпгина соҳаларда режалар бажарилмай қолганди. Шу боис келгуси йил учун пухта тайёргарлик кўрилди. Фойдаланилмай ётган имкониятларни ишлаб чиқаришга жорий этиш, йўл қўйилган хато ва камчиликларни чуқур таҳлил қилиб, уларга йўл қўймаслик тўғрисида аниқ чора-тадбирлар белгиланди. Кузги-қишки ишларни сифатли ўтказиш бўйича тадбир тузилди. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ариқ-зовурларни тозалаш, техникани таъмирлаш, шўр ювиш ишларига алоҳида эътибор берилди. Режани бажармаётган, ишнинг уддасидан чиқмаётган хўжалик раҳбарларининг баъзилари алмаштирилди. Уларнинг ўрнига ишчан, раҳбарликда тажриба тўплаган, бозор иқтисодиёти талабларини пухта ўзлаштириб олган кишилар қўйилди.

Ҳокимликнинг кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш сиёсати ўзини оқлаяпти. «Узбекистон» деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасидаги аҳволни таҳлил қилайлик. Хўжалик режаларини сурункали бажармай келар, иқтисодиёт танг аҳволда эди. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмонлашган, кўпчиликнинг ишдан кўнги совиганди. Ҳокимлик тавсиясига биноан ўтган йилнинг охирида уюшма етакчилигига Рустам Болтаниёзов келди. У киши илгари бошқа жойда раҳбарлик лавозимида ишлаб, тажриба тўплаган, бозор шароитида ишлашни яхши тушунарди.

Янги раҳбар биринчи йилдаёқ барча соҳалар бўйича режаларни ортиғи билан уддалади. Ғаллачилик бўйича давлат топшириғи ошиғи билан бажарилди. Пахтачиликда ҳам юқори натижалар қўлга киритилди. Ҳосилдорлик режадаги 26 центнер ўрнига 30 центнерга борди. Қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларидан жорий йилнинг ўзидаёқ 76 миллион сўм даромад олиш мўлжалланмоқда.

— Асосий эътиборни одамларга имконият даражасида бўлсада иш ҳақини ўз вақтида беришга қаратдик, — дейди хўжалик раҳбари Рустам Болтаниёзов. — Иқтисодиёт инқирозга учраган, техниканинг аҳволи ёмон, ерларнинг унумдорлиги ҳам пасайган эди. Тўғри, бундай шароитда иш юритиш қийин бўлди. Лекин биз қараб турмадик. Озгина имконият бўлсада фойдаланишга ҳаракат қилдик. Уста деҳқонлар, тажрибали пахтакорларнинг маслаҳатидан фойдаландик. Одамларнинг, туман ҳокимлигининг ишончини оқлашга ҳаракат қилдик.

Туман қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам ўсиш кўзга ташланади. Масалан, жорий йилда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 35 тонна сабзавот, 70 тонна полиз маҳсулотлари, 74 тонна мева кўп етиштирилди. Кўрсаткичларнинг яхшиланиб бораётганлиги одамлар моддий манфаатдорлигининг ўсишига ҳам ёрдам бермоқда.

— Халқимиз Президентимизнинг қишлоқ хўжалигига қилаётган ғамхўрлигидан беҳад мамнун. Деҳқончилик маданиятини ошириб бориш, иш юритишда илғор, истиқболли усулларни қўллаш, тадбиркорлик билан хўжалик юритиб, ғамхўрликка амалий иш билан жавоб беришни мақсад қилиб қўйганмиз, — дейди туман ҳокими Самандар Искандаров. — Шу боис барча соҳаларда маҳсулот ишлаб чиқаришда ўсишга эришилаяпти. Ҳали фойдаланилмаётган имкониятларимиз ҳам йўқ эмас. Биз ҳукуматимиз, Президентимизнинг қишлоқ хўжалиги олдига қўяётган талабини тўғри тушунамиз. Шу боис фаолиятимизни шу асосда қуришни асосий вазифа қилиб қўйганмиз.

Туман халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар ўзининг самарасини бермоқда. Кейинги йилларда янги корхоналарнинг ташкил қилиниши ҳисобига мингдан зиёд ишчи ўринлари яратилди. Бунга қишлоқ хўжалигида банд бўлган кишилар жалб қилинди. Хусусий ва якка тартибда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларнинг сони икки мингдан ошиб кетди. Айни пайтда мулк шаклининг турли кўринишида фаолият кўрсатаётган корхоналарнинг сони ҳам кўпайиб бораяпти. Улар халқ эҳтиёжи учун бир неча хил маҳсулот ишлаб чиқариб, бозорни моллар билан тўлдиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Саноатни қишлоққа олиб кириш борасида ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, «Шўрахон» ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида «Нафосат» тикувчилик фабрикаси ишлаб турибди. Унда 200 дан ортиқ киши меҳнат қилаяпти. Ш. Рашидов номли, «Намуна» хўжаликларида эса Тўрткўл шаҳридаги тўқимачилик фабрикасининг филиаллари фаолият кўрсатаяпти. Уларда ҳам бир неча юз киши иш билан банд. Айни пайтда эса фабриканинг яна бир филиали А. Дурдиев номли жамоада қад кўтармоқда.

Кўпгина хўжаликларда гилам тўқиш, ғишт, оҳак ишлаб чиқариш заводлари ишлаб турибди. Тайёрланган маҳсулотлар хўжаликларда истиқомат қилаётган аҳолига арзон нархларда сотилаяпти. Бу биринчидан, кишилар ушбу маҳсулотларни излаб бошқа жойларга бориб, вақтини йўқотишмаяпти. Иккинчидан, маҳсулотлар арзонлиги сабабли бунинг иқтисодий фойдаси ҳам бўлмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Узбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги қарори асосида ҳам кенг кўламдаги бунёдкорлик ишларини амалга ошириш мўлжалланмоқда. 2300 ўринли олтита мактаб, учта тиббиёт муассасалари, 12 та маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари қурилади. Шунингдек, аҳолининг ёғоч-тахтага бўлган талабини қондириш борасида ҳам муайян ишлар қилинаяпти. Айни пайтда 134 гектар ерда терак устирилаяпти. Бу келгусида оламларнинг уй-жой қуришда зарур бўладиган қурилиш материаллари муаммосини ҳал қилишга катта ёрдам беради.

— Қишлоқ хўжалигимизда пахтачилик асосий ўринни эгаллайди, — дейди туман ҳокими Самандар Искандаров. — Табиийки, иқтисодиётга асосий даромад ҳам шундан келади. Шу боис тармоқда қиладиган ишларимиз ҳали кўп. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, келгуси йилга пухта тайёргарлик кўриб, қишки тадбирларни сифатли ўтказиш, хўжаликлар иқтисодиётини мустаҳкамлашни биринчи галдаги вазифалардан қилиб белгиладик. Президентимизнинг қишлоқ хўжалигига бераётган эътибори, олдимизга қўйилган муҳим вазифалар биздан янада фидокорона ишлашни, имкониятлардан бундан самаралироқ фойдаланишни талаб қилади. Барча соҳалардаги натижалар ишларимизнинг ўнгланиш сари бораётганлигидан далолат беради.

Дарҳақиқат, халқ хўжалигининг барча тармоқларида амалга оширилаётган ишлар, ислоҳотларнинг изчил жорий қилинаётганлиги, қўлга киритилаётган ютуқлар тўрткўллик меҳнаткашларнинг эртанги кун умиди билан яшаётганлигини, туман иқтисодиёти эса ўнгланиш сари бораётганлигидан далолат беради.

Ҳ. КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» махсус мухбири.
Қорақалпоғистон Республикаси.

Тажриба бир бойлик, кенг ёйилса минг бойлик

РАКСИЛ ХОСИЯТИ

Мамлакатимизда ғалла мустақиллигини таъминлаш учун кейинги тўрт йилда амалга оширилган тадбирлар, саъй-ҳаракатлар ўз самарасини бермоқда. Дон, хусусан, буғдой етиштиришни кўпайтириш, суғориладиган ерларда ғалла ҳосилдорлигини тобора ошириб бориш тармоқ ходимларининг диққат марказида турибди. Гектарлар самарадорлигини ошириш, яъни энг аввало ҳосилдорликни кўпайтириш — мақбул уруғлик танлаш, тупроққа кўнгилдагидек ишлов бериш, яхши озиқлантириш ва бошқа агротехника тадбирларини сифатли, ўз вақтида адо этиш билан бирга турли ҳашарот ҳамда касалликларга қарши таъсирчан кураш олиб борилишига ҳам боғлиқ. Бу борада агрокимё хизмати ходимлари бир қатор ишларни амалга оширмоқдалар. Шу соҳада катта тажрибага эга бўлган хорижий фирмалар, хусусан Германиянинг жаҳонга доврузи кетган «Байер» концерни билан ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилиб, у йилдан-йилга тобора кенгайиб бораяпти.

Бу концерн ҳақида тасаввур ҳосил қилиш учун учтагина рақамни далил сифатида келтириш кифоя. Биринчиси, мазкур концерн 130 йилдан бери кенг кўламда фаолият кўрсатмоқда. Иккинчидан, жаҳондаги 150 мамлакат билан ҳамкорлик қилаётган ушбу концерннинг йиллик айланма маблағи қарийб 48,6 миллиард немис маркасини ташкил этади. Учинчиси, концерннинг корхона, ташкилот ва ваколатхоналарида 141 мингдан зиёд киши меҳнат қилаяпти. Бу йирик фирманинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ходимлари юртимиз қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшишга интилмоқдалар. Айниқса, кейинги икки йилда пахтачилик, ғаллачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида агрокимёвий хизмат кўрсатиш миқёси кенгайиб бормоқда. Шу ўринда биргина мисол келтирайлик. Бу йил кузда бошоқли дон уруғлигининг қарийб 80 фоизи «Байер» фирмаси томонидан ишлаб чиқарилган Раксил препаратининг 2 фоизли эритмаси билан ишлов берилгандан сўнг экилди. Бу дори уруғликнинг ташқи муҳит қаршилигини енгиб, тўлиқ униб чиқишига ёрдам беради. Унинг таркибидаги моддалар буғдойнинг тик бўлиб ўсишини, ҳосил етилган пайтда пояларн ер бағирлаб ётиб қолмаслигини таъминлайди. Энг асосийси ғалла ҳосилдорлигининг кескин пасайиб кетишига сабаб бўладиган қаттиқ ва чанг қоракуя, фузариоз, септариоз ҳамда бошқа касалликлардан ҳимоя қилади.

Раксил препаратининг ғаллачиликни ривожлантириш, ҳосилдорликни оширишдаги аҳамияти ҳақида аниқ-равшан тасаввур ҳосил қилишингиз учун бу борада кейинги уч йилда бир хўжаликда ўтказилган тажриба ва унинг ижобий натижаларига бирмунча кенг тўхталамиз.

Қашқадарё вилояти Касби туманидаги Ҳамза Хўжақулов номли қишлоқ хўжалик пайчилик жамиятида кейинги йилларда пахтачилик билан бирга ғаллачилик ҳам ривожланиб бормоқда. Бу хўжаликда буғдой етиштиришни кўпайтириш, турли серҳосил навларни синаб кўриш, янги усулларни татбиқ этиш борасида қимматли тажриба тўпланди. Ғалла ҳосилини табақалаштириб ўриш бўйича республика семинар-кенгаши ўтказилганлиги, бу йиғинда вилоятлар ҳокимларининг биринчи ўринбосарлари, қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаларининг раҳбарлари, агросаноат мажмуига кирувчи бошқа ташкилотларининг бошлиқлари, олимлар иштирок этишгани ҳамда бу тажриба кенг ёйилгани бундан далолат беради. Ана шундай ибратли ишлар амалга оширилаётганлиги туфайли мазкур жамоа ғалла бўйича элита уруғчилиги хўжаликлари қаторига қўшилган.

Юқорида таъкидланган муваффақиятлар ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ, албатта. Улар замирида ижодий изланиш, кенг кўламдаги саъй-ҳаракатлар, фидокорона меҳнат мужассам бўлган. «Ғалла» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси олимлари билан яқин ҳамкорлик йўлга қўйилиб, серҳосил навлар синаб кўрилгани ҳамда «Байер» фирмасининг Узбекистондаги ваколатхонаси ходимлари билан алоқа ўрнатилиб, препаратлар самарали қўлланилгани ютуқларнинг муҳим омиллари ҳисобланади. Шу ўринда ғалланинг янги, серҳосил навларини яратаётган селекционер олимлар, мутахассислар билан биргаликда кейинги тўрт йилда олиб борилган ишларга қисқача тўхталиш жоиз. «Ғалла» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси селекционери Саидолим Ғайбуллаев бир неча йилдан бери хўжалик мутахассислари билан доннинг С-4, С-8 навларини шу хўжалик далаларида синаб кўриб, I, II классга мансуб ва супер элита уруғликлари етиштириш бўйича ҳамкорлик қилиб келаяпти. Фан билан ишлаб чиқаришнинг яқин узвий алоқада бўлиши, бевосита ғаллачилик даласида тажриба ўтказилиши, баъзи муаммолар йўл-йўлакай ҳал этиб борилиши яхши натижа бермоқда.

Мазкур хўжалик билан «Байер» фирмасининг мамлакатимиздаги ваколатхонаси мутахассислари ўртасидаги ҳамкорлик алоҳида тўхталишга лойиқ. Унинг бошланиши қуйидаги тафсилот билан изоҳланади.

Ҳамза Хўжақулов номли хўжалик 1994 йили ўртача 36 центнерда ғалла ҳосили етиштирганди. Уруғчилик учун кўзда тутилган далаларда эса бу кўрсаткич 52 центнерни ташкил этди. Ҳар икки йўналишда ҳам ҳосилдорлик янада юқори бўлиши мумкин эди. Мутахассислар ғаллага қаттиқ ва чанг қоракуя сингари касалликлар салбий таъсир кўрсатганлиги сабабли ҳосилдорлик 8-10 центнер пасайганлигини ҳисоблаб чиқишди. Хўжалик раҳбари Э. Турсунқулов, бош ҳосилот О. Абдуллаев ғаллачиликка дахлдор мутахассисларни, бригада етакчиларини тўплаб, шу масалани атрофлича муҳокама қилишди. Йиғин ниҳоясида касалликларга қарши кимёвий йўл билан курашиш, ғалла уруғлигига экишдан олдин ишлов бериш ва ҳосил пишиб етилгунга қадар кўзда тутилган агротехник тадбирларни тўла-тўкис бажариш зарур деган тўхтамга келинди.

— Шунда бош ҳосилот билан маслаҳатлашиб, фан янгиликларига, ғаллага агрокимёвий ишлов беришнинг сўнгги ютуқларига мурожаат этишимиз зарур экан деган хулоса чиқардик, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Эргаш Турсунқулов. — Туман, вилоят идораларида фаолият кўрсатаётган мутахассислар билан фикр алмашганимизда ғаллачиликда учрайдиган касалликларга қарши курашишда «Байер» фирмаси препаратлари самарали эканлигини таъкидлашди. Шундан сўнг мазкур фирманинг республикамиздаги ваколатхонаси мутахассислари билан ҳамкорликни йўлга қўйдик.

Дарҳақиқат, бу ўзаро узвий алоқа дастлабки йилиёқ кутилган натижани берди. 1995 йили кузида 300 гектар майдонга ғалла уруғлиги Раксил препаратининг 2 фоизли эритмаси билан ишлов берилганидан сўнг бир оз муддат — яъни икки ҳафтагача сақлаб турилиб, кейин экилди. Уруғлик дориланиб, ушлаб турилган пайтда препаратдаги зарур моддалар доннинг мағзига сингиб, касалликлардан ҳимоя қилиш учун имконият яратилади. Шу тадбир ва бошқа саъй-ҳаракатлар туфайли бу майдонлардан 1996 йили ўртача 65 центнердан ғалла ҳосили олинди.

Хўжаликда серҳосил навларни синаш, экишдан олдин уруғликка раксил препарати эритмаси билан ишлов бериш ва бошқа тадбирлар йилдан-йилга такомиллашиб, ғаллачиликнинг ўзига хос технологияси таркиб топди. Барча жараёнларнинг энг мақбул усули ишлаб чиқилиб, муддатлари белгилаб олинди. Хусусан, уруғликни Германияда тайёрланган «Гигант К-531» маркали замонавий тозалагичдан ўтказиб, саралаб олиш хўжаликда қоидага айланган. Худди шунингдек, далаларни чуқур шудгор қилиш, яхшилаб текислаш, ҳар гектар ҳисобига 160-200 килограммдан аммофос солиш, жўяк олинган пайкалларга ўртача 250-260 килограммдан уруғликни сеялка билан экиб чиқишни агар таъбир жоиз бўлса, мазкур технологиянинг энг зарур занжирлари дейиш мумкин.

Шу ўринда Раксил препаратининг яна бир хосиятини таъкидлаб ўтиш зарур. Биз ҳикоя қилаётган хўжаликнинг Ҳ. Ҳамроқулов бошлиқ бригадасида 1997 йили ҳосилдорлик 70 центнердан ошиб кетди. Бу жамоада бошқа бир қатор бригадалардагидек ғалла АҚШнинг «Кейс» комбайнида ўрилди. Хўжаликка ташриф буюрган америкалик мутахассислар ғалла ҳосилдорлиги юқори бўлганлигини, унинг бақувват бўлиб кетган пояси комбайн ўроғига зўрға сиғаётганлигини кўриб, ғоят таъсирландилар. Бу бошқа кўпгина тадбирлар билан бирга Раксилнинг шарофатидир.

1997 йили ўзаро ҳамкорлик янги поғонага кўтарилди. 1998 йил ҳосили учун ғалла экишда уруғликка Раксил препаратининг 6 фоизли эритмаси билан ишлов берилди. Бунда ҳар тонна уруғлик 0,4 литр миқдоридаги эритма билан дориланди. Хўжалик ва фирма вакиллари келгуси йили ғаллачиликда дуч келинадиган бошқа касаллик ва ҳашаротларга қарши кураш чораларини ҳам ўзаро белгилаб олишди. Масалан, барг доғланиши касаллигига қарши «Байер» фирмасининг фоликур, фоликур БТ, ҳашаротлар бошоқли донга зарар келтирмаслиги учун эса Булдок препаратидан фойдаланиш юзасидан битимлар тузилиб, уларни хўжаликка етказиб бериш чоралари кўрилаяпти.

«Байер» концернининг мамлакатимиз агросаноат мажмуи билан ўзаро ҳамкорлиги асосий тармоқ ҳисобланган пахтачиликда ҳам тобора кенгайиб бормоқда. Кейинги икки йилда Андижон ва Тошкент вилоятларида ғўзани турли ҳашаротлардан ҳимоя қилишда Гаучо препарати синаб кўрилди ҳамда яхши натижага эришилди. Бу модда экологик жиҳатдан катта афзалликка эгалиги, атроф-муҳитга кам таъсир этиши билан ажралиб туради. Ундан тутзорлар ва бошқа дарахтзорларга яқин пахтазорларда ҳам фойдаланиш мумкин. АҚШда йилига 1 миллион 200 минг гектар майдондаги ғўзага Гаучо билан ишлов берилиши ҳам унинг афзаллигидан далолат бериб турибди. Шуларни ҳисобга олиб келгуси йили бу препаратдан мамлакатимиз пахтачилигида кенгроқ қўлланиш кўзда тутилмоқда.

С. САЙДАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ҲАР СОҲАДА ЎРНАК

Риштон туманидаги кўп тармоқли «Ўрикзор» жамоа хўжалиги ҳар соҳада илғорликни қўлдан бермай келаётир. Ёзда она Ватанга 348 тонна сара дон, 10200 килограмм юқори навли пилла сотиб, туманда биринчи бўлишганди. Пахтани йиғиб-териб давлатга топширишда ҳам хўжалик биринчи бўлиб марраға етди. 178 гектар майдондан 522 тонна оқ олтин териб олинди. Бу ютуққа Шерали Ҳотамов, Абдуғаффор Зокиров, Илҳомжон Раҳимов бошлиқ бригадаларнинг деҳқонлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Хўжаликда давлатга қуруқ мева сотиш давом этмоқда. Миришкорлар бу йил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишдан 16 миллион 456 минг сўм даромад олишни кўзламоқдалар.

ИМКОНИЯТНИ ИШГА СОЛГАН МУРОДИГА ЕТАР

Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни янада чуқурлаштириш шу куннинг энг долзарб масалаларидан биридир. Зеро, аҳолининг учдан икки қисмидан кўпроғи истиқомат қиладиган ҳудудларда иқтисодиётни муттасил юксалиш йўлига олиб чиқмасдан туриб, чинакам фаровонликка, тўкинчиликка эришиб бўлмайди. Шу боис республикамиз раҳбарияти ислоҳотларни давр талаблари даражасига кўтариш учун тегишли чора-тадбирларни кўрмоқда, хусусан эркин хўжалик юритишга кенг имкониятлар яратмоқда, қайта ишлаш корхоналари ва хўжаликлар ўзларини ўнглаб олишлари учун имтиёзлар беряпти, янги техника, ўғит, ёнилғи-мойлаш ашёлари ва бошқа жиҳатлардан мадад кўрсатмоқда.

Мева-сабзавотчилик, узумчилик ҳам истисно эмас. Аслида қишлоқ хўжалигининг айни шу тармоғида эркин хўжалик юритишга кенг йўл очиб бериш мақсадида давлат буюртмалари бекор қилинганига бир неча йил бўлиб қолди. Афсуски, эркин хўжалик юритиш ҳуқуқини жўн талқин этаётганлар оз эмас. Бу мева-сабзавот, токлар ўрнига пахта ва ғалла экишга кўрсатма бераётган қатор ҳокимликларга ҳам, бўлса бўлар бўлмаса... қабилида иш юритаётган хўжалик раҳбарларига ҳам тегишлидир.

Бундай раҳбарларни ҳаётнинг ўзи четга суриб қўйиши муқаррардир. Зеро, яна қанча муддат эл-юртни, меҳнат жамоаси аъзоларини алдаб юриш мумкин?

«Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси вакилларининг соҳада ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва жадаллаштириш юзасидан ўтказилган анжуманда холдинг компанияси раиси Б. Носиров масалани шундай тарзда кун тартибига қўйди. Музокараларда сўзга чиққанлар мева-сабзавотчилик, узумчилик жуда катта истиқболга эга эканлигини аниқ мисоллар, рақамлар ёрдамида кўрсатиб ўтишди. Масалан, Андижон тумани Охунбобоев ширкатлар уюшмаси Фахриддин Қурбонов раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари 24 гектар ердан 9 миллион сўм даромад қилишган. Шундан икки миллиони соф фойдадир.

Бухоро туманидаги «Шоҳруд» фирмаси таркибига кирувчи «Галаосиё» узумчилик хўжалиги С. Соҳибов бригадасида ҳар гектар ердан 152 центнердан ҳосил олинган. Бунинг боиси омилкорлик билан иш тутилишидир.

— Озуқа бергандан сўнг, катта томирни кесиш керак, — дейди Сафар ака — ўшанда ҳосил тош босади. Умуман, ер билан тиллашмасдан, ҳар бир экиннинг нозик жиҳатларини пухта ўрганмасдан юқори ҳосил олиб бўлмайди. Илгарилари узумнинг энг сара қисмини Москва, Ленинград каби шаҳарларга юборар эдик. Уларни энди халқимиз дастурхонини янада тўкин қилишга ишлатайлик.

Ислоҳот инсон хизматида

Сафар ака келгуси йили ҳосилдорликни 200 центнерга кўтаришни ваъда қилди. Тойлоқ туманидаги «Тойлоқ шарбати» фирмасининг «Қушчинор» жамоа хўжалиги бригадири Т. Остонов ҳам ана шундай марду майдонлардан. Унинг бригадасида помидордан 350 ўрнига 460 центнердан ҳосил олинган. Келгуси йили бу кўрсаткични 500 центнерга етказиш мўлжалланмоқда.

Китоб туманидаги «Кеш» фирмасига қарашли китоб жамоа хўжалиги бригада бошлиғи Рўзибой Бозоровнинг чиқиши ҳам йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Дарвоқе, оддий деҳқоннинг билимдон мутахассислардек узумни парвариш қилиш юзасидан билдирган фикр-мулоҳазаларини тинглаш жуда мароқли эди. Ахир узумга устгинагина эмас, остки шакл бериш зарурлиги хусусида кўпчилик ўйлаб ҳам кўрмаганлигига шубҳа йўқ.

Анжуманда таниқли амалиётчи олимларимиздан бири, Шредер номидаги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбари М. Мирзаев ҳам сўзга чиқди:

— Деҳқончилик маданияти боғ яратишдан бошланади. Барча агротехника тадбирлари меҳр билан амалга оширилсагина, ишга барака киради. Ер халқимизни, эл-юртни боқиш учун берилган. Шунинг учун уни она-замин деймиз. Лекин, афсуски, ерга муносабат кўнгилдагидек эмас. Кўп раҳбарлар, деҳқонлар она замин билан тиллашиш ўрнига баҳона қидириш билан овворадирлар.

Ҳолбуки деҳқончиликда даромадни, ҳосилдорликни оширишнинг йўллари кўп. Йўлини билмасангиз, келинг, сўранг, биз билганимизча йўриқлар кўрсатамиз. Хоҳласангиз, ўқувлар ташкил этамиз. Нима бўлганда ҳам лоқайдликдан қочиб, астойдил ишлашга ўрганишимиз керак. Ўшанда бизнинг мева-чеваларимиз жаҳонни забт этишига асло шубҳа йўқ!

«Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси раисининг биринчи муовини Ж. Маърупов раҳбарлик ва шартномалар тузиш масаласига тўхталди.

— Ўзларингиз айтинглар, раис халқни боқиш учун раҳбарликка сайланмайдими? Лекин ҳосилдорлик гектарига 8—10 центнерни ташкил этса, муддаога эришиб бўладими?

Баъзи хўжалик раҳбарларининг беғамлиги, масъулиятсизлиги шартномаларни тузишда ҳам яққол кўзга ташланмоқда. Гўёки шартнома тузиш ўз йўлига, хўжалик юритиш ўз йўлига. Ундоқ эмас, шартнома хўжалик юритиш негизидир. Бозор муносабатлари қарор топаётган шароитда ким бу масалага панжа орасидан қараса, эртага аттанг деб қолиши аниқ...

Анжуманда кўплаб бошқа масалалар юзасидан ҳам қизғин фикр алмашилди. Мавжуд камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар белгиланиб, «Ўзмевасабзавотсаноатхолдинг» компанияси корхона, хўжалик ва ташкилотларининг 1998—2000 йилларда ривожланиш дастури тасдиқланди. Йиғилиш сўнггида мева-сабзавотчилик, узумчилик соҳасида асл имкониятларни юзага чиқариб, бошқаларга ибрат кўрсатаётган миришкорларга совға-саломлар топширилди.

Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

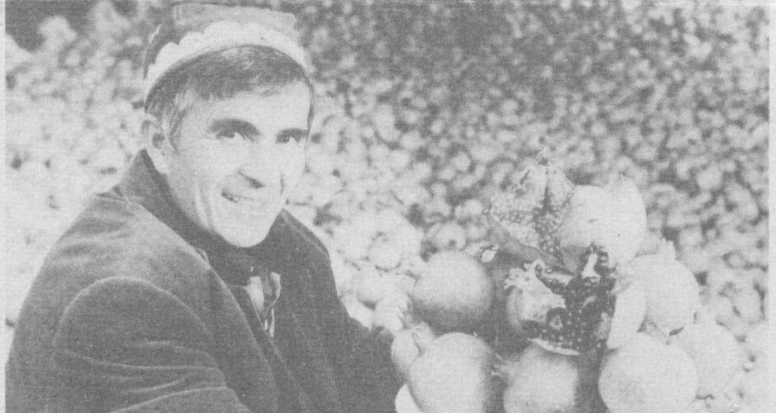

Анор нафақат жаннат неъмати сифатида дастурхонимизни безайди, балки шифобахшлиги билан, дардларга дармон беради. Шунинг учун ҳам халқимиз азал-азалдан анорга ўзгача меҳр билан қараб, уни парвариш қилишган. Бугун ҳам ана шу қадриятлар қайта тикланиб, юзлаб гектар анорзорлар бунёд этилди. Айниқса, Наманган туманидаги «Зарбдор» корпорацияси боғларида бу йил мўл анор етиштирилди.

Суратда: уста соҳибкор Ҳомидхон Усмонов.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат.

ҒАЛЛАКОРГА РАҒБАТ ЗАРУР

Бултур вилоятда ғалла экинларига унумдор ерлар ажратилди. Янги ва серҳосил буғдой навларини экишга эътибор кучайтирилди. Натижада вилоятда ҳосилдорлик сезиларли ошди. Гектарлар самарадорлигини 8—10, ҳатто 16—18 центерга кўпайтиришга эришган туманлар бўлди. Жумладан, Жондорда ғаллачиликда қувончли ютуқлар қўлга киритилди. Давлатга 9443 тонна ўрнига 10239 тонна сифатли дон етказиб берди. Режа 108,4 фоизга уддаланди. Гагарин номли, «Ўзбекистон», Охунбобоев номли, «Зарафшон», Тошқул Ҳотамов номли жамоа хўжаликларининг ғаллакорлари юқори маррани эгалладилар.

Жондорликлар дон хирмонини келгуси йилда 20 минг тоннага етказиш ҳаракатини бошлаб юбордилар. Барча хўжаликларда Андижонда етиштирилган буғдойнинг «Юна», «Скифянка» сингари сараланган, эртапишар, серҳосил навлари сепилмоқда.

Катта хирмон тиклаган Гагарин номли хўжалик ғаллакорлари (бошқарув раиси Ю. Ортиқов) ишини ҳар томонлама ибрат қилиб кўрсатса бўлади. Хўжаликда амалдаги йилда дон тайёрлаш режаси 118 фоизга уддаланди. Ҳар бир пудратчига 300 килограммдан 500 килограммгача дон так-

1995—1996 йиллардаги иш ҳақи қарзидан ҳам қутулди.

Лекин режани барбод қилган Н. Ражабов номли, «Авангард», Навоий номли, «Варахша», «Бухоро», «Мохонкўл» жамоа хўжаликларида, афсуски, аҳвол янада мураккаблашди. Харажат ва чиқимлар кўтарилиб кетди. Шу боис мазкур жамоаларда ғаллакор меҳнатига ҳақ бериш чўзилмоқда. Атиги бир-икки қопдан ажратилган дон нимага ҳам етарди?! Ахир, турмуш фақат буғдойни тегирмонда тортиб, уни нон қилиб ейишдан иборат эмас-ку. Пул ҳам керак ғаллакорга. У бола-чақасини кийинтириши, орзу-ҳавас кўриши, рўзғорини бут қилиши ҳам зарур.

Таҳлил ва таклиф

Қўриқ «Мохонкўл» вакиллик хўжалигида дон етиштириш қай даражада бўлганлигини айтишга тил бормайди. Бу ерда ҳаммаси бўлиб 510 тонна ҳосил олинди, холос. Уни сотиш ҳисобидан 5,3 миллион сўм даромад қилинган бўлса, харажат 5,2 миллион сўмдан ошди. Ҳали бунга ўрим-йиғим харажатлари кирмайди. Жамоада ҳар бир килограмм дон учун 10 сўм 58 тийиндан харажат қилиш мўлжаллан-ган бир пайтда, амалда у 14

Бунинг сабабини етакчи мутахассислардан сўраганимизда, улар уруғлик, техника, ёнилғи-мойлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар, минерал ўғитлар нархи тўхтовсиз ошиб бораётганлиги, экинни фақат насослар орқали суғориш хўжалик учун қимматга тушаётганлигини айтишди. Уларни ҳам тушуниш керак. Балким «Мохонкўл»га ўхшаш қўриқ хўжаликлар учун қўшимча имтиёзлар яратиш лозимдир.

Қолаверса, режани бажарган хўжаликлар ҳам олаётган даромадлари билан мақтана олмайдилар. Тошқул Ҳотамов номли жамоа хўжалигида даромад 12 миллион 743 минг сўм бўлиши кутилаётган бир пайтда, харажатлар 11 миллион 729 минг сўмга етганлиги соҳа меҳнатчилари ва мутахассисларини, раҳбарларни жиддий ташвишга солмоқда.

Шундай экан, ғаллакорнинг турмуш даражаси изга тушиб, тубдан яхшиланиши учун унга рағбат зарур. Ахир, бу касб эгалари ҳам меҳнатимнинг ҳузурини кўрай деб елиб-югуриб меҳнат қилишаяпти. Агар ғаллакорга қўшимча имтиёзлар яратилса шубҳа йўқки, дон хирмонимиз янада баракали бўлаверади.

Усмон НАВРЎЗ,

«Qishloq hayoti» ko'ngillarga orom va quvonch tilaydi

Ойнаи жаҳонда

1 —7 декабрь

ДУШАНБА, 1

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.30 «Ҳафтанома».
*
8.30 «Янграсин шўх яллалар».
8.55 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
9.20 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Ўлмас касб соҳиблари».
9.30 Болалар учун. «Омад юлдузи».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Сиҳат-саломатлик» почтаси.
10.35 «Жаҳон киноси юлдузлари».
10.55 Кино янгиликлари.
11.10 «Ҳасад». Бадиий фильм.
12.55 «Кетмас давлат берсин».
13.15 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 1-қисм.
14.05—14.35 Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Санъат гунчалари».
18.35 «Олам ва одам».
18.55 «Аср муаммоси».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.10, 23.45 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Қалб минбари».
21.20 Ҳожи Абдулазиз Расулов номидаги I Республика хонандалари кўрик-танлови совриндорларининг концерти.
22.15 «Қимирлаган қир ошар».
22.25 «Келин-куёв». Телешоу.
23.05 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 6-қисм.
23.50 «Ахборот».
00.15—00.20 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-туплам.
18.35 «Табиат дунёси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Туризм ҳақида».
20.20 «Мусиқий йўлка».
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.15 «Кинонигоҳ».
22.05 Кундалик.
22.15 «Спорт қитъаси».
23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
23.55—00.05 Кундалик.

III

18.15 Янгиликлар.
*
Россия жамоат телевидениеси. 18.20 — 21.35
*
21.35 «Кругозор». Тележурнал.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45
*
22.45 Эълонлар.
22.50 «Тўрт шим ва чит кўйлак». Қисқа метражли бадиий фильм.
23.20 — 23.40 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.20 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Ракурс».
20.00 «Жаҳон».
20.20 «Автрейд».
20.30 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 3-серия.
21.25 «Умр баҳори».
21.40 «Спорт-тайм».
22.10 «Тасвир—97». Танлов якунлари. 2-қисм.
22.35 «Умид».
23.05 — 23.15 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 2

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Олам ва одам».
8.55 Ҳожи Абдулазиз Расулов номидаги I Республика хонандалари кўрик-танлови совриндорларининг концерти.
9.45 Биржа ва банк хабарлари.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Ботма, қуёш». Публицистик кўрсатув.
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Физика.
11.00 Инглиз тили.
*
11.30 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 6-қисм.
12.10 «Рақс, рақс, рақс».
12.25 «Давр ва таълим».
12.45 «Остонаси тиллодан». Адабий кўрсатув.
13.15 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 2-қисм.
14.05—14.35 Ўзбек халқ куйларидан концерт.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Ғаройиб саёҳат». Мультфильм.
18.20 «Ғазалхон ёшлигим».
18.40 «Ислоҳот ва масъулият».
19.00 «Бизга мактуб йўллабсиз».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.15, 23.30 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Ажлодлар руҳидан таралган наво».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «XXI аср бўсағасида».
21.30 Телетанлов. «Ўзлигинг намоён қил». Экранда — Андижон вилояти.
22.20 «Санъаткор саодати». Э.Лутфуллаев.
22.50 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси 7-қисм.
23.35 «Ахборот».
24.00—00.05 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-туплам.
18.35 «Палитра».
18.50 «Дойче Велле» тақдим этади...»
19.10 «Нафис мажлислар».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Кино ҳақида...»
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.15 «Кинонигоҳ».
22.55 Кундалик.
23.05 «Бизнинг авлод».
23.55—00.05 Кундалик.

III

18.15 Янгиликлар.
*
Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00
* * *
18.20 — 21.35
*
21.35 Томошабинлар талабларига биноан концерт.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45
*
22.45 Эълонлар.
22.50 «Коттон» клуби». Бадиий фильм. 1-серия (АҚШ).
23.50 — 00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 Кўрсатувлар тартиби.
18.50 «Мультқарусель».
19.05, 20.55 Эълонлар.
19.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.55 «Солиқ ҳақида сабоқлар».
20.10 Мусиқий дақиқалар.
20.15 «Жонли тил».
21.00 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 4-серия.
21.50 «Дурдаршан».
22.20 «Моҳир».
22.45 «Телефакт» (Маданият янгиликлари).
22.55 ТВ-IV да немис тўлқини.
23.20 МУсиқий дақиқалар.
23.25 «Америкага бир назар».
23.50 — 24.00 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Санъаткор саодати». Э.Лутфуллаев.
8.55 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Бобур».
9.20 «Талаба ва спорт».
9.40 «Оламни асранг!»
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Маҳорат».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Ботаника.
11.00 Янги алифбони ўрганамиз.
11.30 Умумий биология.
*
12.00 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм 7-қисм.
12.40 «Сайқал». Видеоканал.
13.40 «Тасвирга кўчган кўнгил».
14.05—15.25 «Оролга сайр». Бадиий фильм.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Ўз ўрнинг бор».
18.40 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур».
18.45 «Ҳуқуқий жамият сари».
19.00 «Қишлоқ ҳаёти».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.10, 23.25 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Ранглар жилоси».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисодиёт чорраҳа-ларида».
21.20 «Қўшиқ билан кўраман оламни».
21.50 «Таҳлил». Публицистик кўрсатув.
22.15 «Севгим менинг, андуҳим менинг». Киноконцерт.
22.45 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 8-қисм.
23.30 «Ахборот».
23.55—24.00 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-туплам.
18.35 «Классик куйлар кечаси».
18.55 «Услуб».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Кино ҳақида...»
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин».
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.40 «Кинонигоҳ».
23.10 Кундалик.
23.20 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III

18.15 Янгиликлар.
*
Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00
* * *
18.20 — 21.35
*
21.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45
*
22.45 «Эълонлар.
22.50 «Коттон» клуби». Бадиий фильм. 2-серия.
23.50 — 00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.45 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Нафосат гулшани».
20.00 «Спортлото».
20.10 «Ҳуқуқ ва бурч».
20.30 «Ташрифлар ва таклифлар».
20.55 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 5-серия.
21.50 «Мурувват».
22.30 «Автосалтанат».
22.40 «Азизим...».
23.10 «Бу ажиб дунё».
23.25 — 23.35 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 4

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи».
9.05 «Иқтисодиёт чорраҳа-ларида».
9.25 «Соғлом авлод — соғлом миллат».
9.40 «Қишлоқ стадионларида».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Талаб ва таклиф».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Ўзбекистон тарихи.
11.00 Она тили.
*
11.30 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм 8-қисм.
12.10 «Сўз сеҳри». Мусиқий дастур.
12.40 Болалар учун. «Ҳикматлар хазинаси».
12.55—14.00 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Кичкинтоймиз — гижинготоймиз».
18.30 «Ўзбекистон қаҳра-монлари». Бўрон Рўзиев.
18.45 «Акция ва акциядор».
19.00 «Эъзоз». Телеочерк.
19.25, 20.25, 20.55, 22.05, 23.15 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Юзма-юз».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. «Конституцион суд: бугун ва эртага».
21.20 «Эъзоздаги қўшиқ-лар».
21.50 «Вазият». Публицистик кўрсатув.
22.10 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 9-қисм.
22.50 «Битик». Адабий-маърифий кўрсатув.
23.20 «Ахборот».
23.45—23.50 Ватан тимсоллари.

II

9.00 Мультипанорама.
9.20 «Синфдош».
9.40 «Бари ҳазил».
9.55 «Мусиқа салтанати».
10.20 «Даллас». Телесериал.
11.10 «Кенгга кенг дунё».
11.25—13.00 Видео—«О».
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
18.50 «Эгиз қўшиқлар».
19.10 «Қатрада қуёш».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Сайёралар рақси».
20.15 «Сир».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Мутойиба».
21.20 «Мусиқа тегрaсида».
21.40 «Одобнома».
21.50 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.00 «Кино жавонидан».
23.40—23.50 «Даракчи».

III

18.15 Янгиликлар.
*
Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00
* * *
18.20 — 21.35
*
21.35 Эълонлар.
21.40 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45
*
22.45 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 1-серия.
23.30 — 23.50 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.30 Эълонлар.
19.05 «Санта Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Ҳамшаҳарлар».
20.10 «02» тўлқинида.
20.25 «Минг бир маслаҳат».
20.40 «Тақдир сўқмоқлари». Бадиий фильм. 6-серия.
21.35 «Каталог».
21.45 «Интерспорт».
21.55 «Чинсэн».
22.25 «Дурдаршан».
22.55 — 23.05 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 5

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Эъзоздаги қўшиқлар».
8.55 «Юзма-юз».
9.15 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Куй ва сўз соҳиби».
9.30 «Авлод». Публицистик кўрсатув.
9.50 «Танаффус». Мульт-фильм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Умид учқунлари».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
11.00 Немис тили.
11.30 Тасвирий санъат.
*
12.00 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 9-қисм.
12.40 «Санъат дўстликка чорлайди». Суғдиёна» — Қоҳирада.
13.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.
13.30 «Ажаб саодат эрур...» Бадиий-публицистик кўрсатув.
14.05—15.25 «Эртаклар тарк этган дара». Бадиий фильм.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Ғойиб бўлди осмонда қуш». Мультфильм.
18.20 Болалар «Хотира» китоби. Қ.Муҳаммадий таваллудининг 90 йиллигига.
18.50 «Мулкдор».
19.15 «Шеър ва шуур».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00, 23.05 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Чемпион билан учрашув».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисод алифбоси».
21.30 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. Кинокўрсатув.
22.25 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 10-қисм.
«Мунаввар дунё». Маърифий-дам олиш дастури:
23.10 «Олам».
23.30 «Инсон». Кинокомпозиция.
23.40 ЎзТВ экранида биринчи марта. «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 16-қисм (Миср Араб Республикаси).
00.25 «Ахборот».
00.50—00.55 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
9.15 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
9.35 «Эгиз қўшиқлар».
9.55 «Қатрада қуёш».
10.10 «Сайёралар рақси».
10.30 «Сир».
10.40 «Мутойиба».
11.00 «Мусиқа тегрaсида».
11.20 «Одобнома».
11.30—13.10 Кино жавонидан.
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Бор экан-да, йўқ экан».
18.40 «Камолот».
19.00 «Эслайсизми?»
19.10 «Яхши дам олинг».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Дубль».
20.10 «Тақдим».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ривоят».
21.10 Мусиқа ва рақс.
21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.45 «Кинонигоҳ».
23.25 «Бокс, бокс, бокс».
23.45 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
00.30—00.40 «Даракчи».

III

18.15 Янгиликлар.
18.20 «Эртак учун раҳмат». Телефильм.
*
Россия жамоат телевидениеси. 7.30 — 9.00
* * *
18.30 — 21.35
*
21.35 «Мусиқа ҳамма учун». Мусиқий дастур.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.45
*
22.45 Эълонлар.
22.50 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 2-серия.
23.30 — 23.50 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель.
19.00, 21.20 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.
19.30 «Умид чечаклари».
19.50 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.20 «Осиё» монитори.
20.50 «Уй остонадан бошланади».
21.25 Араб эстрадаси.
21.50 «Ширу-шакар».
22.20 «Йиллар ортидаги йўллар».
22.50 «Йўлингиз бехатар бўлсин».
23.10 — 23.20 «Хайрли тун!».

ШАНБА, 6

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Мусиқа бўстони». Телеальманах.
8.50 «Шоҳруҳ» клуби.
9.10 «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 16-қисм.
9.55 «Зиёрат».
«Ёшлик» студияси намойиш этади:
10.05 «Орзулар қанотида».
10.25 «Талабалар саҳнасида».
10.55 «Туташ томирлар».
11.10 Ю.Розиқов. «Тартиб». Кўп қисмли видеофильм. 10-қисм.
11.50 Футбол. Мавсум якунига доир мулоқот.
13.20 «Меҳр макони».
13.40 «Қўшиғим, жон қўшиғим».
14.05—15.05 «Сўз санъаткори». Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 90 йиллигига.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультолам».
18.20 Ёшлар учун. «Нима учун?»
18.40 «Ҳайрат». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.00 «Мувозанат». Ахборот-таҳлилий кўрсатув.
19.25, 20.25, 20.55, 22.30 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Омонлик тилаймиз».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи».
21.30 «Нафосат гулдастаси».
21.55 «Дунё бўлди, чаманим маним». «Тунги ёғду».
Дам олиш дастури:
22.35 «Сен учун». Киноконцерт.
22.55 «Имкон чўққилари».
23.05 Микель Плачидо «Шов-шув» фильмида. 4-серия.
00.50 «Мунажжим башорати».
00.55—01.00 «Тунги пойтахт тароналари».

II

9.00 «Бор экан-да, йўқ экан».
9.20 «Камолот».
9.40 «Эслайсизми?»
9.50 Дубль.
10.05 «Тақдим».
10.25 «Ривоят».
10.35 Мусиқа ва рақс.
10.55 «Кинонигоҳ».
12.25—12.45 Бокс. Бокс. Бокс.
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Боланинг тили».
18.30 «Ёрилтош». Мульт-туплам.
18.50 «Қонун ҳимоясида».
19.00 «Таянч».
19.15 Дилором наволар.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Бизнес-академия».
20.10 «Глобус». Телеальманах.
20.30 «Ахборот».
21.00 ТВ ва театр.
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 Мафтункор чеҳралар.
22.30 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.40 Видео—«О».
00.20 Интерфутбол.
00.40—00.50 «Даракчи».

III

18.20 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
Россия жамоат телевидениеси. 18.25 — 21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 3-серия.
23.00 — 23.20 «Мовий қуш». Телефильм.

IV

9.00 «Аэробика».
9.20 Эълонлар.
9.25 Шанба эртаги.
10.45 «Кросс-Роудс кафеси»га хуш келибсиз». («Америкага бир назар» кўрсатувига илова: Инглиз тили — ҳамма учун).
11.15 «Учувчи шифокорлар». Телесериал.
12.00 — 12.20 «Корейс тилини ўрганамиз».
* * *
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель».
19.00, 22.15 Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Шанба оқшомида».
20.00 «Биргаликда куйлайлик».
20.45 «Спектаклдан сўнг».
21.15 Далил ва шарҳ.
21.25 «Самодаги олмослар». Телесериал.
22.20 «Бу ажиб дунё».
22.35 «Хит-коллекция».
22.55 — 23.05 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 7

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Олам». Кинокўрса-тув.
11.20 «Туйғулар жаранги».
12.00 «Зийнат».
12.20 Ёшлар учун. «Мен билган, билмаган дунё».
12.40 «Қувноқ стартлар».
13.25 «Халқ ижодиёти».
13.45 «Излаган имкон топар».
14.05 «Жавоҳирлар бўстони». Адабий кўрсатув.
14.45—15.35 «Нурли келажак». Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Қўнғироқча».
18.20 Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 5 йиллигига. «Йигит омон бўлса».
18.45 «Марҳабо, талантлар». Киноконцерт.
19.05 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Қўлчалар». Теленовелла.
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 «Якшанба оқшоми-да». Мусиқий дам олиш дастури.
21.35 Телевизион миниатюралар театри.
22.10 «Спорт, спорт, спорт».
«Аср мўъжизаси» кинодастури:
22.30 Кино янгиликлари.
22.45 Ўзбек киноси ижодкорлари.
23.05 «Парадизо» кинотеатри». Бадиий фильм.
00.35—00.40 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Боланинг тили».
9.15 «Ёрилтош». Мульт-туплам.
9.35 «Қонун ҳимоясида».
9.45 «Таянч».
10.00 Дилором наволар.
10.10 «Бизнес-академия».
10.25 «Глобус». Телеальманах.
10.40 ТВ ва театр.
11.00 «Даллас». Телесериал.
11.50 Мафтункор чеҳралар.
12.10 Видео—«О».
13.50—14.10 Интерфутбол.
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Болалар дунёси».
18.30 «Турфа олам».
19.00 «Нафосат».
19.10 «Келгуси ҳафтада».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Зар қадри». Мусиқий дастур.
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 Жараён.
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 «Изҳор».
22.35 «Миллионлар ўйини».
22.50 «Тақвим, Эълонлар, Оҳанглар».
23.00 Видео—»О».
00.35—00.45 «Даракчи».

III

17.10 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.15 «Бисотли аёл». Бадиий фильм. 4-серия.
*
Россия жамоат телевидениеси. 18.40 — 00.05
*
00.05 Эълонлар.
00.10 — 00.35 «Панорама» (рус тилида).

IV

9.00 «Хайрли тонг!».
9.30 «Парле ву франсэ?».
9.55 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
11.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
11.45 Эълонлар.
11.50 «Сен ҳақингда ва сен учун».
12.05 Киносалон. «Тутинган ота». Бадиий фильм. 2-қисм.
14.55 «Жонли сайёра».
15.15 «Мулойим аёл». Бадиий фильм.
16.50 — 17.10 «Сенинг вақтинг».
*
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мультқарусель».
19.00, 21.00 Эълонлар.
19.05 «Менинг кўчам».
19.20 «Телеташриф».
19.40 «Мусиқий Олимп».
20.00 «Тошкент оқшом-лари».
20.30 «Иштирок этувчилар».
21.05 Киносалон. «Тутинган ота». Бадиий фильм. 3-қисм.
23.55 «Жаҳон кинематографияси янгиликлари».
00.25 — 00.35 «Хайрли тун!».

ОЛИМНИНГ «ТУТИНГАН» ФАРЗАНДЛАРИ

ТАНИШУВ:

Остон Жалилович Жалилов — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг академиги, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби. У ғўза радиобиологияси, генетикаси ва селекцияси ривожига, тезпишар, ҳосилдор, толасининг сифати ва чиқими юқори бўлган ғўза навларини яратишнинг назарий ва амалий муаммоларини ҳал этишга ҳамда илмий кадрлар тайёрлашга салмоқли ҳисса қўшаётган олим ва жамоат арбобидир. Унинг илмий ишлари нафақат республикамиз, балки кўплаб хорижий давлатлар илмий жамоатчилиги томонидан кенг кўламда эътироф этилган.

Олим 1975 йилдан бери Ўзбекистон Республикаси фанлар академияси «Биолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида «Ғўза гетерозиси ва амалий селекцияси» лабораториясига бошчилик қилиб келмоқда.

— Остон Жалилович, энг сермашаққат меҳнат, бу пахта етиштиришми, деб ўйлаб қоласан киши. Пахтакорга йил бўйи тиним йўқ. Далани шудгорлаш, уруғ қада, парвариш қил, сув қуй... Назаримда кўп нарса соз уруғликка боғлиқ. Лекин бугунги ҳолат ҳеч кимни қониқтирмайди. Бу масалада Сизнинг фикрингиз қандай?

— Масаланинг туб негизи аслида ана шу уруғликка бориб тақалади. Нима эксанг, шуни ўрасан, деб бежиз айтишмайди. Ваҳоланки, барча вилоятларда элита хўжаликлари бор. Уруғнинг яхши-ёмонлиги учун шулар жавоб бериши лозим. Афсуски, масъулиятсизлик ва ўзибўларчилик қусурлари панд бераётир. Қолаверса, уруғчилик билан шуғулланувчи хўжаликлар мақоми қонун йўли билан белгилаб олиниши, жавобгарлик ҳам, олинадиган ҳақ ҳам шундан келиб чиқиб белгиланиши даркор.

Бунинг яна бир шарти шуки, элита хўжаликлари ўзлари етиштирган уруғликни ўзлари назорат қилишлари ва ўзлари сотишлари даркор. Бу уруғлар нархи юқори бўлиши керак. Шундагина уруғчилик билан шуғулланувчи хўжаликларнинг косаси оқаради, ўз юмушларига бўлган масъулиятлари сезиларли даражада ортади.

— Сиз кўп йиллардан бери тола салмоғи учун курашиб келасиз, яъни ялпи ҳосил режаси пахта билан эмас, пировард натижа — олинган тола билан ўлчаниши зарур, деган фикрни олға сурасиз. Бу мамлакатга ва пахтакорларга қандай наф келтиради?

— Ҳозирда ҳар йили 1 миллион 200 минг — 1 миллион 250 минг тонна атрофида тола ишлаб чиқариляпти. Бу кўп, албатта. Лекин ҳисоб-китоблар имкониятларимиз яна ҳам кенгроқ эканини исботламоқда. Агар режалаштириш тола чиқимига қараб белгиланса, республикамизда ҳозир экилаётган ер майдонини кенгайтирмаган ҳолда камида 1,5 миллион тонна тола ишлаб чиқариш мумкин бўлади. Қандай қилиб?

Биринчидан, вилоятлар, туманлар, хўжаликлар вазиятни зудлик билан баҳолаб, тола чиқими юқори бўлган навларни экиш ҳаракатига тушиб қоладилар. Натижада, янги навларнинг шарофати билан ҳозиргидек гектаридан 7—8 центнер эмас, 10—12 центнердан тола олина бошланади. Бошқача қилиб айтганда, фақат навларнинг янгиланиши эвазига йилига қўшимча 200—250 минг тоннадан кўпроқ тола ишлаб чиқарилади. Даромад ортиб, деҳқоннинг битта нони иккита бўлади, валюта оқими ҳам кўпаяди. Энг муҳими, бу усул қўшиб ёзиш ва ҳар хил кўзбўямачиликларга барҳам беради.

ЭСЛАТМА:

Остон Жалилов томонидан «генетика ва селекция бўйича мақсадли йўналишда олиб борилган кўп йиллик ва узлуксиз илмий тадқиқотлар хўжалик белгилари мажмуини ўзида мужассамлаштирган, IV—V тип тола берадиган АН-Самарқанд-1, АН-Самарқанд-2, Самарқанд-3, Самарқанд-4, «Фарҳод», «Оқ олтин», ҳосилдор, тезпишар, тола чиқими юқори бўлган «Юлдуз» каби навларнинг яратилиши учун асос бўлди. «Юлдуз» нави тола чиқими бўйича андозага қараганда кўп, ўртага 39,6—41,4 фоиз тола беради.

— Бугун бизни дунё, биз дунёни танимоқдамиз. Муҳими, танлаш ҳуқуқи энди ўзимизда. Қандай техникадан фойдаланамиз, қандай технология маъқул, ерга қандай уруғ қадаймиз — бу масалалар эндиликда ўз ихтиёримизда, буларни ички ва ташқи эҳтиёжларни инобатга олган ҳолда ҳеч бир тўсиқларсиз амалга оширишимиз мумкин. Айтинг-чи, пахта экувчи бошқа мамлакатларда аҳвол қандай, нав ва пировард натижа ўртасида қандай боғлиқлик бор?

Фан амалиёти билан қудратли

— Ҳа, мамлакатимизда меҳнатга ва умуман меҳнат кишисига меҳр ортиб бормоқда. Селекция ва уруғчилик ривожланган мамлакатларда гектар бошига 11—12 центнердан, айрим давлатларда эса ҳатто 14-17 центнердан тола олинмоқда. Нав ва пировард натижа ўртасидаги боғлиқликни ҳам шундан келиб чиқиб баҳолаш мумкин. Масалан, иқлими қарийиб биздагидек бўлган Хитойда тола чиқиши 40 фоиздан кам бўлган ғўза нави ҳатто синаш учун ҳам экилмайди.

Бизнинг олимларимиз ҳам жаҳон андозаларига мос келувчи навлар яратишга қодир. Агар бу иш кўпроқ рағбатлантирилса, тез фурсатларда мақсадга эришиш мумкин деб ўйлайман.

— «Юлдуз», «Меҳр», «Ҳазина», «АН-415», «Наманган—77», «С-65-32»... Булар сертола ғўза навлари. Ўйлаймизки, улар яна кўпайиб боради. Чунки юртбошимизнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» китобида ҳам таъкидланганидек, мамлакатимизга 38—42 фоиз тола берадиган ғўза навлари жуда зарур. Сизнингча, бу масалани қанча вақтда ечиш мумкин, яъни бунинг учун неча йил керак бўлади?

— «Андижон усули» деб ном олган плёнка остига чигит қадаш тажрибаси, астойдил киришилса, қисқа вақт ичида муваффақиятга эришиш мумкинлигини, бунинг учун мамлакатимизда кенг имкониятлар мавжудлигини кўрсатди. Барча майдонларга тола чиқими кўпроқ бўлган навларни экишни ҳам нари-бериси уч йилда туғаллаш мумкин. Шу йўлдан борилса, шубҳа йўқки, яна 4—5 йилдан кейин тола чиқими ҳозиргига нисбатан кескин кўпаяди. Истиқболсиз навлар ўз-ўзидан ишлаб чиқаришдан олиб ташланади, улар ўрнини тола чиқими юқори бўлган навлар эгаллайди. Бундан ташқари пахта майдонларини камида 200 минг гектарга қисқартириш имкони туғилади. Уларнинг ўрнига деҳқончилик учун муҳим бўлган бошқа экинларни жойлаштириш мумкин.

Шу ўринда яна бир мулоҳаза: деҳқончиликнинг бош масаласи, бу агротехникадир. Ер текислигидан тортиб тупроқнинг унумдорлиги, унинг кимёвий-физик хоссаларидан тортиб ҳар хил экологик жойловгача шулар жумласига киради. Мақсадга эришмоқчи эканмиз, алмашлаб экишга сўзсиз амал қилишимиз лозим бўлади. Хуллас, муаммолар ечими авваламбор ўзимизга боғлиқ.

— Бугун-эрта яқинларингиз, қариндош-уруғларингиз, дўстларингиз ва ҳамкасбларингиз муборак ёшингиз билан табриклашади, дил сўзларини айтишади. Ўзингиз ўз туғилган кунингизга қандай совғалар билан келмоқдасиз?

— Олим учун ўзи яратган ҳар битта нав — фарзандидек азиз. У агар халққа, деҳқонга хизмат қилса, мен учун бу катта бахт. Мавжуд навларга қўшимча тарзда янги-янгиларини пахтакорларимизга тақдим этиш ниятидамиз. Баъзилари ҳозирдаёқ кенг кўламда экишга тайёр.

Бундан ташқари, ўрмон дарахтлардан иборат бўлгани каби олим ҳам ўз шогирдлари билан ардоқлидир. Шу кунларда икки шогирдим докторлик ва яна беш нафари номзодлик диссертацияси ҳозирлаб қўйдилар.

Ниятим, қишлоқ хўжалигимизда бошланган ислоҳотлар чуқур илдиз отиб, деҳқонларимизнинг юки енгиллашсин, иш ва яшаш шароитлари яхшиланиб бораверсин. Давлатимиз бойлигига бойлик қўшилиб, куч-қудрати янада мустаҳкамлансин. Бу йўлда қўлимиздан келганча ишлаш учун ҳамиша тайёрмиз.

Суҳбатдош: Зайниддин РИХСИЕВ.

СУЛОЛА ВОРИСИ

Айтишларича, ҳар бир киши етти пуштини, яъни ўзигача яшаб ўтган етти авлоди кимлигини билмоғи керак. Илгари ҳам одамлар ўзининг яқин ўтмишига доир маълумотларга эга бўлишган, оламдан ўтган ота-боболари кимлигини билишга интилишган. Илм-маърифат, фан-техника ривож топган XX асрга келиб одамларда ўзининг ўтмишию уруғ-аймоғи ким бўлгани ҳақида маълумотларга эга бўлиш имконияти беқиёс кенгайди. Биз бугун фарзандларимизга, набираларимизга фотосуратлар, видеофильмлар, ёзма манбалар қолдиришимиз мумкин. Келгусида одамлар ўз сулоласи ҳақида шахсий музейлар ташкил қилишса ажаб эмас.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, фуқароларни ўз яқин ўтмишини билишга бўлган қизиқиши яна ҳам кучайди. Таниқли кишиларнинг ҳаётига доир биографик очерклар, мақолалар, рисолалар чоп этиш одат тусини олмоқда. Фарғона вилоятининг Ўзбекистон туманида туғилиб камол топган журналист Эркинжон Ҳаёнбой ўғли ўз районининг яқин ўтмишига бағишлаб нашр этилган «Ватан ичра Ўзбекистонсан» номли китобининг муаллифларидан биридир. Китоб районнинг машҳур кишиларига, уларнинг сулоласига бағишланган.

Етти пуштингизни биласизми?

Шуниси диққатга сазоворки, Эркинжоннинг ўзи номдор сулолага мансуб. У қўқонлик шоир ва олим мулло Ёрмуҳаммад Мулло Жаъфар ўғли (1853-1944 йиллар)нинг эварасидир. Журналист фақат ўзининг ота-боболари ким бўлгани, нима иш қилгани билан қизиқиб қолмайди, балки туман ҳудудидаги қишлоқлар, унинг номдор фарзандлари тўғрисида қамровли фикр юритади. Туман ва қишлоқлардан чиққан, бугун нуфузли идораларни бошқараётган раҳбарларнинг ота-боболари ҳақида фикр юритади. Сулоласининг келиб чиқиши, ривожланишига доир маълумотлар тўплаб, мақолалар ёзиб эълон қилади.

Журналист дастлаб ўзи мансуб бўлган сулоланинг босиб ўтган йўлини аниқлашга киришди. Изланиш жараёнида чатишиб кетган бошқа сулолаларга ҳам дуч келади. Юқорида номи зикр қилинган китобда «Сой соҳили сўлим» сарлавҳали мақола бор. Унда район қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасига бошчилик қилиб келаётган Туробжон Мадаминов сулоласининг 1,5 асрлик тарихий йўлини лўнда, ҳаққоний ҳикоя қилиб берган.

— Сулолашунос бўлиш, ўзга оилаларнинг босиб ўтган ҳаёт йўлини ойдинлаштириш игна билан қудуқ қазишдек қийин иш, — деб изоҳ беради бу ҳақда Эркин Ҳаёнбоевнинг ўзи.

Э. Ҳаёнбоевнинг ҳикоя қилишича, 1857 йилда Ўзбекистон туманининг ҳозирги Туюль қишлоғида бир бола дунёга келади. Кўп яшасин деган тилак билан гўдакка Узоқ деб исм беришади. Бола келгусида ажойиб кулол бўлиб вояга етади. Ҳалол меҳнати, нафис, бежирим қилиб ясаган буюмлари, қобилиятли шогирдлари билан эл орасида эътибор қозонади. 1890 йилда туғилган ўғли Тусматжон ҳам отасидек қўли гул уста бўлган. Тусматжон 1920 йилда қазо этгач Узоқкулол ишхонасини бошқариб, отасининг ҳунарини давом эттирган. Тусмат Узоқов ҳам отасига ўхшаб камбағалпарвар бўлган, кўплаб қашшоқ кишиларга ҳунар ўргатган, баъзиларини ўз маблағи ҳисобидан уйлаб-жойлаган. Заҳматкаш уста Тусматбобо 1949 йилда вафот этади. Ул зоти шарифнинг ўғли Мамажон ишчан, ташкилотчилик сиёҳи кучли инсон бўлгани учун 1930 йилда тузилган «Қизил омоч» колхозига раис қилиб сайлашади. Ўша йиллари бу жамоанинг 156 гектар ери, 30 та ҳўкизи, 15 та оти бор эди. Колхозни иқтисодий бақувват хўжаликка айлантириш учун Мамажон ака узоқ йиллар жон куйдириб меҳнат қилди.

Мамажоновлар оиласини бугун нафақат Туюль қишлоғида, балки вилоят аҳолиси ҳам яхши билади. Мамажон аканинг бир ўғли Мадамин пилла етиштириш бўйича етук мутахассис сифатида танилган. У махсус тутзорлар барпо этиш ташаббусини кўтариб чиққанлардан бири. Ҳозир Мадамин амаки пенсияда, лекин хайрли ишларини бир зум тўхтатгани йўқ. У қуриб берган сув тегирмон ҳамқишлоқларининг кори ҳолига яраб келмоқда. Тинибтинчимас қариянинг тўнғич фарзанди Муқимжон «Ғаниобод» ширкатлар уюшмасида бош иқтисодчи бўлиб ишлайди. Ушбу сулола вакили Туробжон Мадаминов ҳозирги кунда район қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасини бошқармоқда. У мактабни аъло баҳога тамомлаб, Тошкентдаги қишлоқ хўжалик институтининг гидромелиорация факультетига ўқишга кириб, уни битирган.

— Сулолалар босиб ўтган йўлларни тиклашда мен учун бош илмий манба — бу ёши катта кексаларнинг эсдаликларидир, — дейди Эркинжон биз билан суҳбатда. — Узоқ умр кўрган кексаларни гапга соламан. Баъзи 90-100 ёшга кирган қария 150-200 йил бурун кечган гапларни биладилар. Уларнинг хотираларини тинглайман, бошқа кишилар эсдаликлари билан солиштираман. Шу аснода воқеалар ойдинлашиб, материаллар тўплана боради...

Эркинжон Ҳаёнбоев шу кунларда Туюль қишлоғининг энг кексаси, — 96 ёшли табаррук отахони Болтабой Уринбоевнинг кўрган-эшитганларини қоғозга туширмоқда. Бизнингча, Э. Ҳаёнбоев жуда хайрли ишга қўл урган. Унга ўхшаганлар орамизда кўпайса, ҳар бир қишлоқда унинг издошлари пайдо бўлса, яхши бўлур эди. Зеро, Эркинжон қўл урган мавзу очилмаган қўриқдир. Юртимизнинг машҳур пиру бадавлат кексалари хотираларини қоғозга тушириб, кўҳна қишлоқлар тарихини ёзиш, маънавиятимизни бойитишга хизмат қилади.

Баҳром ҚАҲҲОРОВ.

ОБУНА ҚИЗҒИН

Барча ташкилот ва корхоналар қатори Чортоқ тумани халқ таълими бўлимига қарашли жамоаларда ҳам 1998 йил учун маҳаллий нашрларга обуна бўлиш уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Хусусан тумандаги 8-мактаб директори Ойпўлат Абдураҳимова, 9-мактаб директори Жўрабой Қурбонов, шунингдек, 1-, 2-, 31-, 33-, 25-, 19-, мактаблар жамоалари «Қишлоқ ҳаёти»ни йил бўйи мунтазам ўқишга қарор қилишди.

— Ўқитувчи ва мураббийларимиз қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, ислоҳотларни чуқурлаштириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар билан яқиндан танишиб, ундан ўз педагогик фаолиятларида фойдаланиш ниятида «Қишлоқ ҳаёти»га обуна бўлмоқдалар, — дейди туман халқ таълими бўлими мудири Абдуллажон Ўринбоев. — Ҳозирги кунда барча мактабларда бу муҳим тадбир давом этмоқда.

Э. ҲАСАНОВ.

МУШТАРИЙЛАРИМИЗ САФИГА ҚЎШИЛИНГ

Шу кунларда Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги тизимидаги Матбуот тарқатиш бўлинмаларида барча газета ва журналлар қаторида «Қишлоқ ҳаёти»га ҳам обуна расмийлаштирилмоқда. Обуна бўлиш чакана савдодан харид қилишга нисбатан қулайлиги, иқтисодий жиҳатдан фойдалилиги билан алоҳида аҳамиятга эга. Чунки обуна бўлсангиз, газетамиз хўжалик, корхона, ташкилот ва хонадонларга мунтазам етказиб берилади.

«О б у н а-98»

Бу йил обуна баҳосини белгилашда худди ўтган йилгидек табақалаштирилган усулдан фойдаланилди. Яъни газета таҳририяти, қоғоз, босмахона ва бошқа харажатларни қоплаш учун кетадиган маблағларга Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларнинг ҳар бирида газета-журналларни ташиш, тарқатишда талаб этиладиган сарф-харажатлар қўшилган ҳолда якуний обуна баҳоси белгиланган.

Қадрли муштарийларимиз! Келгуси йили «Қишлоқ ҳаёти» газетасини мунтазам равишда олиб турай десангиз, обуна бўлишга шошилинг.

Хўжалик, корхона, ташкилот ва муассасалар учун индекс — 145.

Якка тартибда обуна бўлувчилар учун индекс — 144.

ҚУТЛАЙМИЗ

Муҳтарам Рихсихўжа Тожиев!

Таваллуд топган кунингизга етмиш йил, умр йўлдошингиз Раҳимахон ая билан турмуш қурганингизга эллик йил — олтин тўй муносабати билан қариндош-уруғлар, дўсту ёронлар, шогирдлар номидан йўлланаётган ушбу самимий табрикномани қабул этинг. Бу қутловга Сиз билан Тошкент вилояти, хусусан, Бўстонлиқ тумани молия идораларида, хўжаликларда, бошқарув органларида елкама-елка ишлаган ҳамкасбларингиз, қадрдонларингиз ҳам ўзларининг энг эзгу дил истакларини пайваста этишган. Эллик йилдан ортиқ даврда сидқидил меҳнат қилиб, эл-юрт меҳр-муҳаббатини қозонганлигингизни кўпчилик ҳамиша эътироф этади.

Сиз учун ғоят қувончли кунда муборакбод этар эканмиз, сиҳат-саломатлик, узоқ умр тилаб, Бўстонлиқдаги катта хонадонингизда доимо тинчлик-хотиржамлик, қут-барака бўлишини, фарзандларингиз — Баҳодир, Санобар, Салима, Тоҳир, Халима, Раъно. Ҳамида, Шавкатжонларнинг, ўнлаб невара-чевараларнинг, барча қадрдонларнинг азизу мукаррам кишиси бўлиб юришингизни ният қиламиз.

ТОҒДА САНАТОРИЙ

Андижон вилоятидаги энг кўркам шаҳарлардан бири бўлган Хонобод яқинида тоғда 200 ўринли санаторий қурилиши бошланди.

Машҳур гуллар водийси юқорисида қуриладиган бу санаторийда биринчи навбатда Асакадаги «ЎзДЭУавто» заводи ҳамда «Пахтасаноатсотиш», «Андижонвилоятавтойўл» акциядорлик жамиятларининг ходимлари дам олиб, саломатлигини мустаҳкамлайди. Бу ташкилотлар қурилишга шафелик қилмоқда.

«Андижон сув иншоотлари қурилиши» акциядорлик жамиятининг лойиҳачилари, қурувчилари ва монтажчилари бу ерда йил охиригача юз миллион сўмлик ишни бажармоқчи бўляпти. «Хонобод» санаторийси 2000 йил арафасида дастлабки дам олувчиларни қабул қилади.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

БИЛЛУР СОВРИН — «ПАХТАКОР»ДА

Ўзбекистон кубоги

Мамлакатимиздаги энг баобрў жамоа — «Пахтакор»нинг мухлислари хорижда ҳам кўплаб топилади. Зеро, бир пайтлар «Пахтакор» МДҲ таркибига кирувчи давлатларнинггина эмас, Жанубий Американинг таниқли футбол командаларини ҳам доғда қолдириб, ишқибозлар меҳрини қозонганди. Шу боис: «Қачон «Пахтакор» аввалги шуҳратини тиклар экан?» деган савол дилларда пинҳон эди.

Мана, ниҳоят, мухлислар кутган фурсат етганга ўхшайди. Тўғри, биринчилик баҳсларида «Пахтакор»нинг қатнашувини кўнгилдагидек деб бўлмайди. Лекин биллур соврин учун сўнгги босқичда команда ўзини кўрсата олди. Аввалига олий табақада етакчилардан бирига айланган «Дўстлик»ни икки бор доғда қолдирди. Айниқса, пахтакорчиларнинг меҳмонда тўп суришларига қарамай, рақибларини йирик ҳисобда мағлубиятга учратиши кутилмаган воқеа бўлди. Чунки Тошкентда 2:3 ҳисобида ютқазган «Дўстлик» ўз майдонида ишончли қатнашиши кутилган эди. Амалда эса «Пахтакор» пойтахт вилояти вакилларига ҳеч қандай имконият қолдирмади.

Айни бир пайтда «Нефтчи» ҳам икки ўйин натижасига кўра «Навбаҳор»дан устун келиб, биллур соврин учун ҳал қилувчи беллашувда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Шу тариқа ўтган йилдагидек «Пахтакор» ва «Нефтчи» ҳал қилувчи ўйинда рўбарў келишди.

Бутун учрашув давомида «Нефтчи»га омад кулиб боқадигандек туюлди. 10-дақиқада Князев меҳмонларни ҳисобда олдинга олиб чиққан бўлса, 34-дақиқада Абдураимов ўн бир метрлик жарима тўпидан мувозанатни тиклади. Иккинчи бўлимда майдонга тушган Р. Дурмонов «Нефтчи» ҳисобига иккинчи тўпни ёзди. Етти минут ўтгач А. Акопянц жавоб тўпини киритди.

Ушбу ҳисоб ўйин охиригача сақланиб турди. Қоидага кўра қўшимча вақт белгиланди. Ўтган йилдагидек яна ўн бир метрлик жарима тўплари белгиланса керак, деган тахминлар кучайган бир пайтда пахтакорчи А. Акопянц ғалаба тўпини киритди. Бу воқеа учрашувнинг 116-дақиқасида содир бўлди.

Сўзсиз, пахтакорчиларнинг муваффақияти жамоа аввалги шуҳратини тиклашга собитқадамлик билан киришганидан далолатдир. Айниқса, Миржалол Қосимовнинг команда сафига қўшилиши, Азамат Абдураимовнинг эркин ҳаракатлари, умуман кейинги пайтда жамоада юзага келган ҳамжиҳатлик, кўтаринки руҳ эътиборни тортади. Лекин Р. Дурмонов иккита огоҳлантиришдан сўнг майдонни тарк этмаганида, шунингдек, «Нефтчи» мураббийси Ю. Саркисян томошабинлар қаторидан жой олишга мажбур бўлмаганида ўйиннинг қандай тугаши номаълум эди.

Худди шунлай, фарғоналиклар дарвозабони Георгий Забиров бир неча бор ўз жамоасини аниқ голлардан сақлаб қолмаганида ҳисоб бошқача бўлиши мумкин эди. Нима бўлганда ҳам учрашув мухлисларга чинакам марок бағишлаганига шубҳа йўқ.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

Тўп учун кураш. **Д.МИХАЙЛОВ олган сурат.**

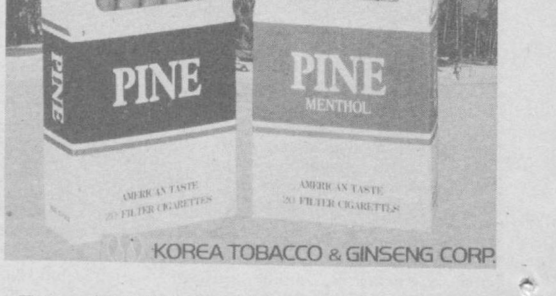

Пайн ва Пайн-Минтол —Жанубий Корея сигареталари

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Сунnатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ:
«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими —1- 36-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0735, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 21.10

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.